

แผนการใช้ที่ดินตำบลชอนสมบูรณ์ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑

แผนการใช้ที่ดินตำบลชอนสมบูรณ์
อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

คำนำ

ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี การจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลในปี 2564 โดยแนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่าง ๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวิเคราะห์ปัญหา และร่วมกันเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา ร่วมกัน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น ผลจากการวางแผนการใช้ที่ดินตามศักยภาพของพื้นที่และการใช้ที่ดิน จะนำไปสู่การกำหนดแผนงานกิจกรรมที่มาสอดคล้องต่อความต้องการของชุมชนในการจัดการทรัพยากรดินให้มีการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ

กันยายน 2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.5 นิยามศัพท์	1-3
1.6 คำสำคัญ	1-5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-5
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-2
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-6
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-10
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-14
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.2 ทรัพยากรดิน	3-6
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-2
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-9

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-18
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-19
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ปี 2533-2562	2-8
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	2-11
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี ปี 2562	2-14
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี ปี 2562	2-15
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี ปี 2562	2-19
2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี ปี 2562	2-22
3-1 บ่อบาดาล บ่อบาดาล ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-1
3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-7
3-3 สมบัติที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-8
3-4 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-11
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	4-4
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	5-4
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-4
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-5
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)	7-6

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	2-3
2-2	ความลาดชัน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	2-4
2-3	ภูมิประเทศ ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	2-5
2-4	เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดลพบุรี	2-9
2-5	สมดุลงของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลพบุรี	2-10
2-6	สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	2-13
2-7	สัดส่วนคร่าวเรือนเกษตร ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	2-15
2-8	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	2-23
3-1	ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-4
3-2	อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-5
3-3	ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-9
3-4	ทรัพยากรดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-10
3-5	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	3-12
4-1	โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	4-5
4-2	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	4-8
4-3	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	4-10
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	6-17
6-2	ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี	6-18

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ที่ดินได้มีบทบาทที่สำคัญในการเป็นปัจจัยการผลิต ทั้งเพื่อการเกษตรและสาขาการพัฒนาอื่น ๆ ทั้งอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์ และภาคบริการ ความต้องการที่ดินเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามการขยายตัวของเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาประเทศ ส่งผลให้เกิดปัญหาที่ดินขึ้น ทั้งการใช้ที่ดินและการถือครองที่ดิน เป็นผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะทรัพยากรดินซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาทั้งด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และกิจการบริการอื่น ๆ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือย ขาดการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม เป็นเหตุให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมหรือเต็มศักยภาพ ความเหลื่อมล้ำและการกระจายการถือครองที่ดินไม่เป็นธรรม การไร้ที่ดินทำกิน การขาดเอกภาพในการบริหารจัดการที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ตลอดจนส่งผลต่อความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ ผลรวมจากปัญหาที่ดินดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกัน สถานการณ์เช่นนี้คาดว่าจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เพราะที่ดินของชาติมีจำกัดแต่ความต้องการเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ยังคงเพิ่มขึ้นตลอดเวลา

จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72(1) จึงได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเพื่อให้เป็นไปในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อเป็นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องการประกาศแผนที่ปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดบุรีรัมย์ ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดบุรีรัมย์ มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

2.2 ให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับศักยภาพของที่ดิน และความต้องการของชุมชนในตำบล

2.3 เพิ่มศักยภาพและโอกาสพัฒนาอาชีพและรายได้จากการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564

3.2 สถานที่ดำเนินการ ตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดบุรีรัมย์

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ศึกษา รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่นำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ โครงการพัฒนาต่าง ๆ

2) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา

3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดิน รายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง กายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณของเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณอุดหนุนพื้นที่ชลประทาน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การปรับปรุงพันธุ์พืช การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรดิน หมายถึง “ชีวมวลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืชสัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1993)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนผิวของของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้น ที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียวแต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำชั้นดินและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“**ดิน**” หมายความว่ารวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เชื่อมกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“**ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึงเทวดัชนีธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วยแร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดิน ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัสดุต้นกำเนิด และระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจาก ลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมี ชีวภาพ และสัณฐาน (คณะกรรมการจัดทำ ปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มีมนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินใน ชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการ เปลี่ยนแปลง ลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดิน ว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี และเป็นการเปลี่ยนแปลง ของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบัน และในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้าน เศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปราภการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะ พังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกัน รักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ ประโยชน์ที่ดิน ในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญของตำบล

อ้อย แปลงใหญ่

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติระดับตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน รวมถึงแนวนโยบายของรัฐในระดับต่างๆ

1.7.2 เขตการใช้ที่ดินระดับตำบล สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการพิจารณากำหนดเป้าหมาย การพัฒนาด้านเกษตรกรรมระดับตำบล เพื่อเพิ่มผลผลิต และการใช้ทรัพยากรที่ดินอย่างยั่งยืน

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลขอนแก่น อำเภอนงม่วง จังหวัดลพบุรี โดยตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมืองลพบุรี มีเนื้อที่ 98.25 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 61,404 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลโคกเจริญ และตำบลโคกแสมสาร อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลยางโทน อำเภอนงม่วง จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลสระโบสถ์ และตำบลมหาโพธิ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลดงดินแดง และตำบลบ่อทอง อำเภอนงม่วง จังหวัดลพบุรี

ตำบลขอนแก่นมีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เข้าทางอำเภอบางปะหัน ผ่าน อำเภอนครหลวง แล้วเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 3196 ผ่านอำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเข้าสู่จังหวัดลพบุรี และอีกเส้นทางหนึ่งใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 ซึ่งแยกจากทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ผ่านไปทางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง และสิงห์บุรีจากนั้นจึงใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 311(สายสิงห์บุรี-ลพบุรี) ผ่านอำเภอนงม่วง เข้าสู่ตัวจังหวัดลพบุรี จากจังหวัดลพบุรีไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 1 ระหว่างทาง 35 กิโลเมตร ถึงวงเวียนอำเภอโคกสำโรง แล้วแยกใช้เส้นทาง โคกสำโรง-นงม่วง เมื่อถึงตัวอำเภอนงม่วงแล้วให้ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 2219 เข้าสู่ตำบลขอนแก่น โดยตัวตำบลห่างจากตัวอำเภอนงม่วงประมาณ 20 กิโลเมตร

(สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลขอนแก่น อำเภอนงม่วง จังหวัดลพบุรี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองไทร

หมู่ที่ 7 บ้านหนองขาม

หมู่ที่ 2 บ้านหนองตาอ้น

หมู่ที่ 8 บ้านหนองกลาง

หมู่ที่ 3 บ้านหนองตะเคียน

หมู่ที่ 9 บ้านใหม่ศรีอุดม

หมู่ที่ 4 บ้านขอนแก่น

หมู่ที่ 10 บ้านหนองพิบูล

หมู่ที่ 5 บ้านคู้ลาน

หมู่ที่ 11 บ้านหนองกรวด

หมู่ที่ 6 บ้านหนองคู

หมู่ที่ 12 บ้านหนองบุ

(กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

ตำบลขอนแก่น เดิมขึ้นอยู่กับอำเภอโคกสำโรง เป็นหมู่บ้านหนึ่งของอำเภอ ต่อมาได้แยกตัวออกมาปกครองตนเองซึ่งย้ายมาอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอโคกสำโรง ณ ปัจจุบันได้เป็นขอบเขตการปกครองของอำเภอนงนุช

การตั้งชื่อชุมชนนั้น ชาวบ้านตั้งบ้านเรือนอยู่กันเป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวขนาดกลาง และอาศัยอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกันจึง ตั้งว่า **ขอนแก่น**

ภาษาถิ่น ส่วนมากร้อยละ ๘๘ % พูดภาษาไทย โดยมีการใช้ภาษาถิ่นในบางกลุ่ม เช่น ลาวพวน

ตำบลขอนแก่นส่วนมากเป็นพื้นที่สำหรับเพาะปลูก ที่อยู่อาศัย ร้านค้า และมีพื้นที่เพียงเล็กน้อยที่เป็นพื้นที่สาธารณะ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่ ก็ได้แก่ ดิน น้ำ ต้นไม้ อากาศที่ไม่มีมลพิษ การทำการเกษตรก็ต้องรดน้ำ มีแหล่งน้ำใช้ในการเกษตรไม่เพียงพอ ปัจจุบันยังไม่สามารถหาแหล่งน้ำสำหรับการเกษตรได้เพิ่มขึ้น เพราะพื้นที่ส่วนมากเป็นของประชาชนและเอกชน

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ วิธีการทำเครื่องจักสานใช้สำหรับในครัวเรือน วิธีการทอผ้า วิธีการทอเสื่อจากต้นกก

ตำบลขอนแก่นได้ผลิตของใช้พื้นเมืองขึ้นใช้ในครัวเรือนและบางส่วนที่เกินความจำเป็นก็นำผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาจำหน่าย ได้แก่ พัด ผ้าที่ทำจากผ้าฝ้าย เครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว ไม้กวาดดอกหญ้าและไม้กวาดทางมะพร้าว

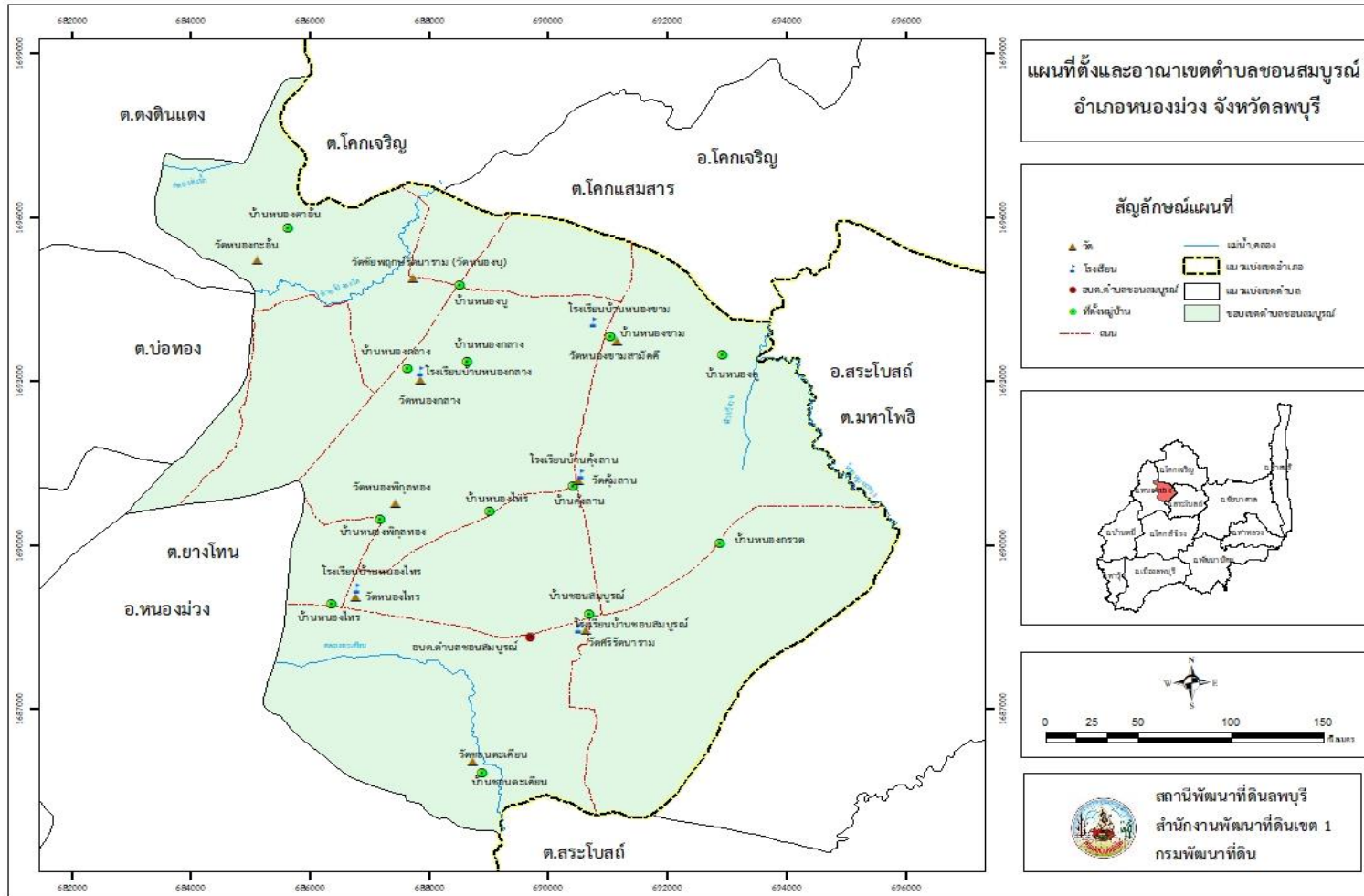
2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงพื้นที่สูงชัน โดยส่วนใหญ่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาเป็น 2-5 เปอร์เซ็นต์ และ 5-12 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 50-110 เมตร โดยด้านทิศตะวันออกของตำบลเป็นพื้นที่สูงชันและพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบ

(รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

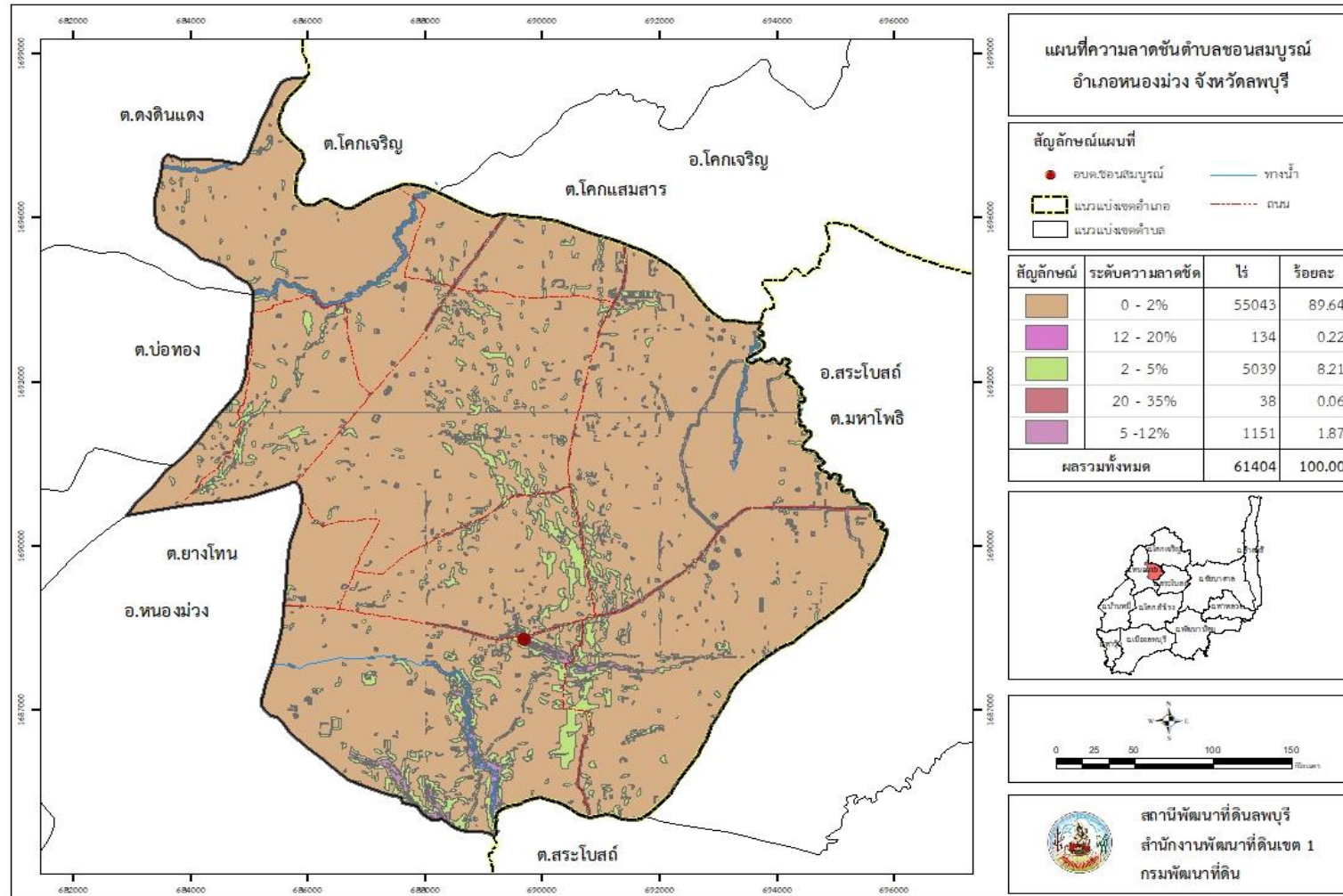
แผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น สมบูรณ์ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลขอนแก่น สมบูรณ์ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

แผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-3 ภูมิประเทศ ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดลพบุรี มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศ อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดลพบุรีประสบกับสภาวะหนาวเย็นและแห้ง กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดลพบุรี พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลง คือ ประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบนทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พาดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคกลางและภาคเหนือเป็นลำดับในระยะนี้ ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคมไปจนถึงเดือนตุลาคม โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปีและเป็นช่วงที่มีความชื้นสูง เว้นแต่ในช่วงปลายเดือนมิถุนายนต่อกับเดือนกรกฎาคม ปริมาณฝนอาจจะลดน้อยลงทำให้เกิดภาวะฝนทิ้งช่วงขึ้น ซึ่งในระยะนี้จะมีอากาศร้อนอบอ้าวและแห้งแล้ง

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากจังหวัดลพบุรีอยู่ต่ำลง มาทางตอนกลางของประเทศ อิทธิพลของความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งแผ่ลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวจึงช้ากว่าในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจะเริ่มมีอากาศหนาวเย็นประมาณกลางเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป

2.5.3 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.4 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน ประมาณ 36.7 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนธันวาคมประมาณ 21.4 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,115.4 มิลลิเมตร โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือนกันยายน ประมาณ 267.5 มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนต่ำสุดในเดือนธันวาคมประมาณ 8.4 มิลลิเมตร จากเส้นชั้นน้ำฝน พบว่า ตำบลขอนแก่น มีฝนอยู่ในช่วง 1,150-1,250 มิลลิเมตร (กรมอุตุฯ, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2533-2562) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดลพบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูการเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนมีนาคม

(ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ปี 2532-2561

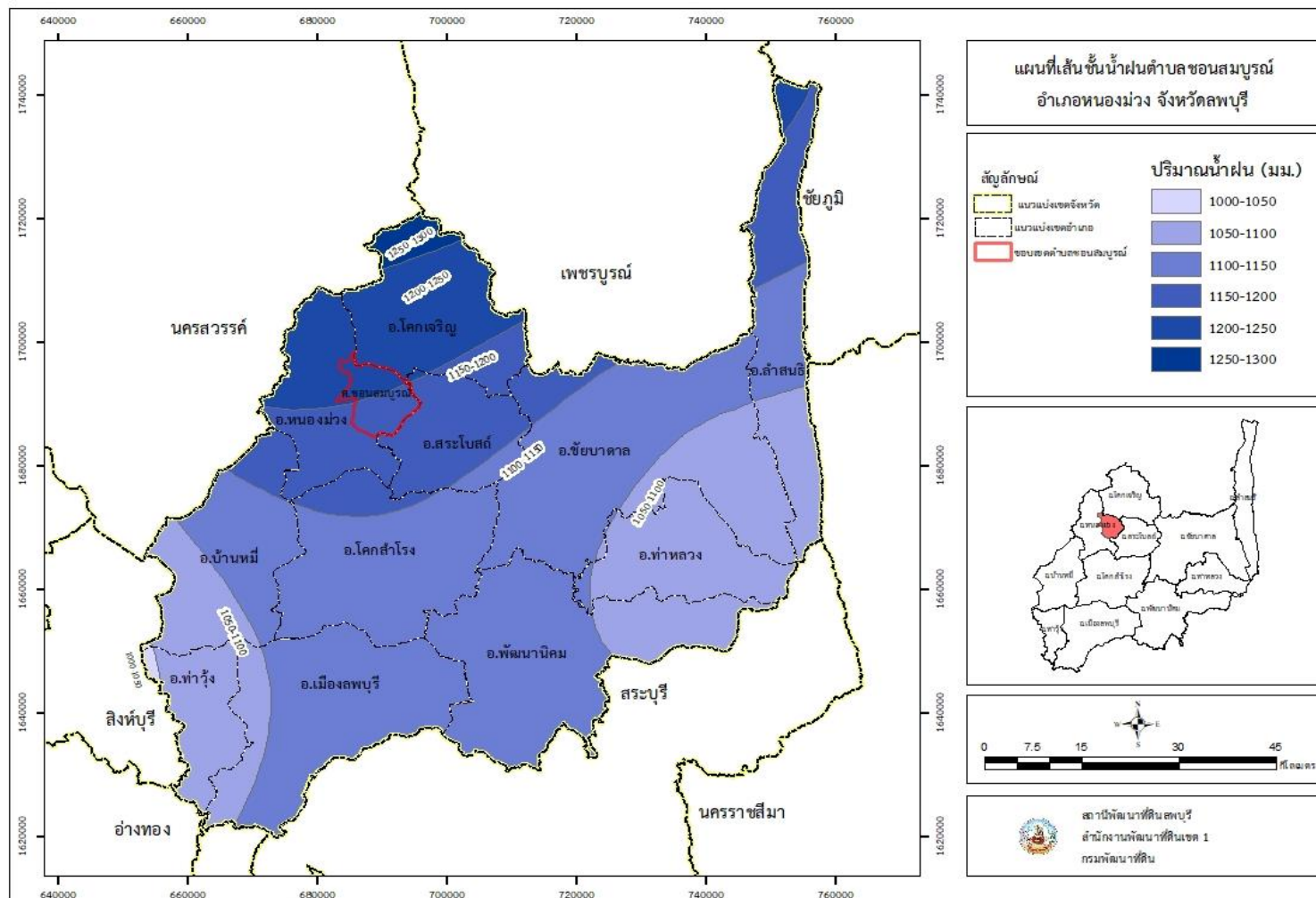
เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	ปริมาณ ฝนใช้การ* (มม.)	การระเหย และการคายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	21.6	32.8	26.6	63.0	10.2	1.9	10.0	74.4
ก.พ.	23.2	34.4	28.1	65.0	9.2	1.4	9.1	70.5
มี.ค.	25.0	35.8	29.6	67.0	36.9	3.4	34.7	90.2
เม.ย.	25.9	36.7	30.5	69.0	80.4	5.8	70.1	90.6
พ.ค.	25.9	35.6	29.9	74.0	144.0	12.9	110.8	87.1
มิ.ย.	25.5	34.5	29.2	76.0	113.9	13.1	93.1	81.6
ก.ค.	25.2	33.8	28.7	77.0	117.3	15.0	95.3	82.4
ส.ค.	25.1	33.5	28.5	78.0	149.0	16.1	113.5	79.3
ก.ย.	24.9	33.0	28.1	82.0	267.5	18.1	151.8	69.6
ต.ค.	24.6	32.8	28.1	77.0	146.1	12.6	111.9	70.3
พ.ย.	23.2	32.7	27.5	67.0	32.5	3.3	30.8	76.5
ธ.ค.	21.4	32.0	26.3	61.0	8.4	1.1	8.3	83.1
รวม	-	-	-	-	1,115.4	104.7	839.4	955.6
เฉลี่ย	24.3	34.0	28.4	71.0	-	-	-	-

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

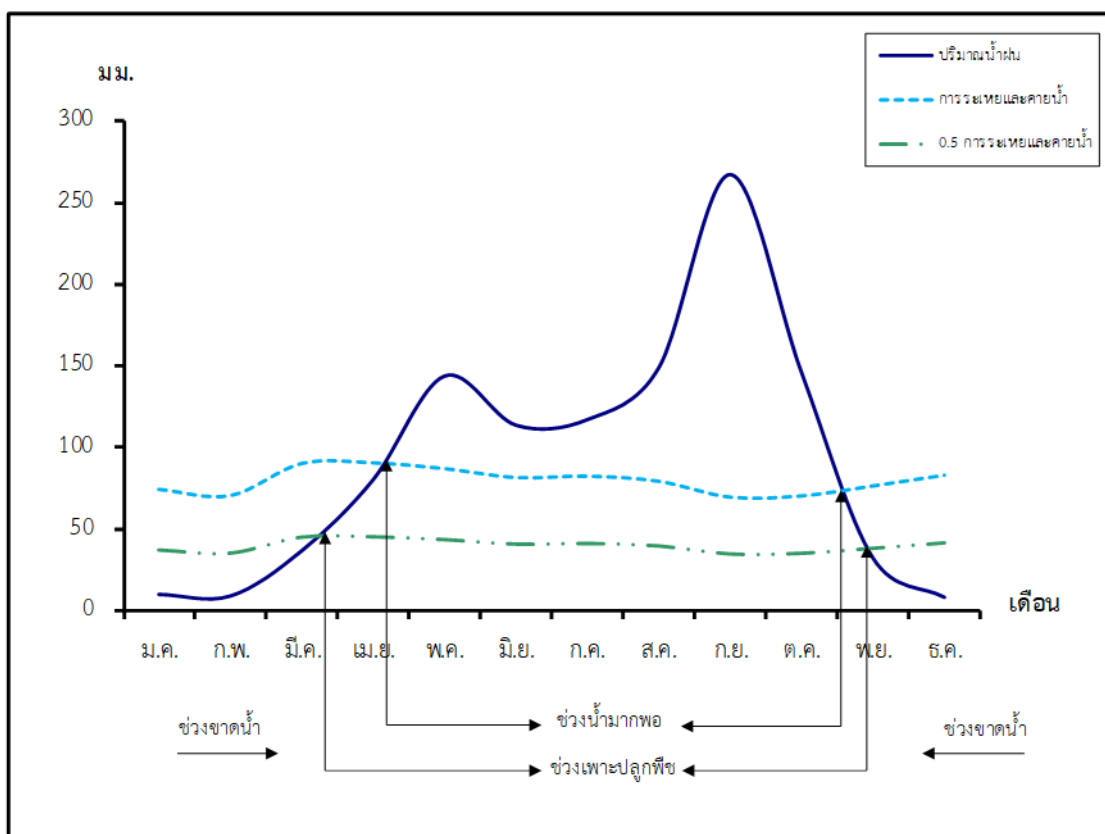
ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลพบุรี

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2562) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,584 ไร่ หรือร้อยละ 2.58 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 59,352 ไร่ หรือร้อยละ 96.66 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 2,383 ไร่ หรือร้อยละ 3.87 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว
 - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 53,489 ไร่ หรือร้อยละ 87.11 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง งาม
 - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 2,841 ไร่ หรือร้อยละ 4.64 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส สัก สนประติพัทธ์ กระจิน
 - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 441 ไร่ หรือร้อยละ 0.71 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม และมะม่วง
 - 2.5) พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 198 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก และโรงเรือนเลี้ยงสุกร

- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 115 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าปลูกสมบูรณ์
- 4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 283 ไร่ หรือร้อยละ 0.46 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง
- 5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 69 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

หน่วยที่ดิน	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,584	2.58
A	พื้นที่เกษตรกรรม	59,352	96.66
A101	นาข้าว	2,383	3.87
A202	ข้าวโพด	300	0.49
A203	อ้อย	44,336	72.20
A204	มันสำปะหลัง	8,843	14.40
A215	งา	10	0.02
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	38	0.06
A301	ไม้ยืนต้นผสม	132	0.22
A303	ปาล์มน้ำมัน	89	0.15
A304	ยูคาลิปตัส	23	0.04
A305	สัก	798	1.30
A307	สนประดิพัทธ์	12	0.02
A308	กระถิน	1,749	2.85
A401	ไม้ผลผสม	260	0.42

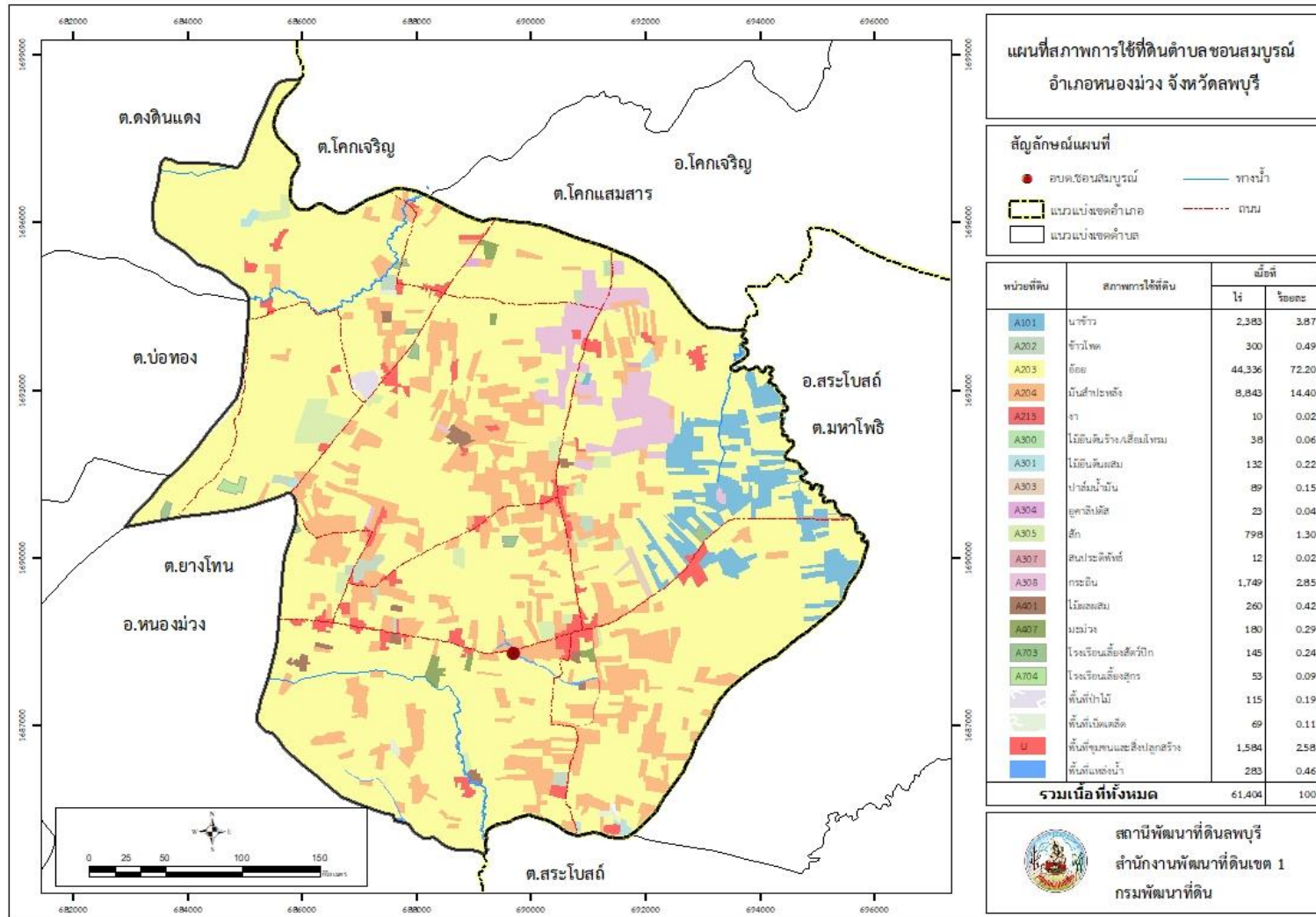
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A407	มะม่วง	180	0.29
A703	โรงเรียนเลี้ยงสัตว์ปีก	145	0.24
A704	โรงเรียนเลี้ยงสุกร	53	0.09
F	พื้นที่ป่าไม้	115	0.19
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	115	0.19
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	69	0.11
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	69	0.11
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	283	0.46
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		61,404	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลชนสมบูรณ์ อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลชนสมบูรณ์ อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2562 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลขอนแก่น มีประชากรรวม 2,745 คน แยกเป็นชาย 1,322 คน เป็นหญิง 1,423 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,154 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 631 ครัวเรือน หรือร้อยละ 23.50 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 523 ครัวเรือน หรือร้อยละ 45.32

ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลขอนแก่น อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี ปี 2562

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลขอนแก่น	1,154	1,322	1,423	2,745
หมู่ 1 บ้านหนองไทร	127	184	193	377
หมู่ 2 บ้านหนองตาอัน	50	57	57	114
หมู่ 3 บ้านซอนตะเคียน	70	70	98	168
หมู่ 4 บ้านซอนสมบูรณ์	211	235	249	484
หมู่ 5 บ้านคิ่งลาน	136	135	143	278
หมู่ 6 บ้านหนองคู	74	92	83	175
หมู่ 7 บ้านหนองขาม	85	78	79	157
หมู่ 8 บ้านหนองกลาง	120	137	150	287
หมู่ 9 บ้านใหม่ศรีอุดม	82	95	105	200
หมู่ 10 บ้านหนองพิกุลทอง	64	72	79	151
หมู่ 11 บ้านหนองกรวด	69	84	107	191
หมู่ 12 บ้านหนองบุ	66	83	80	163

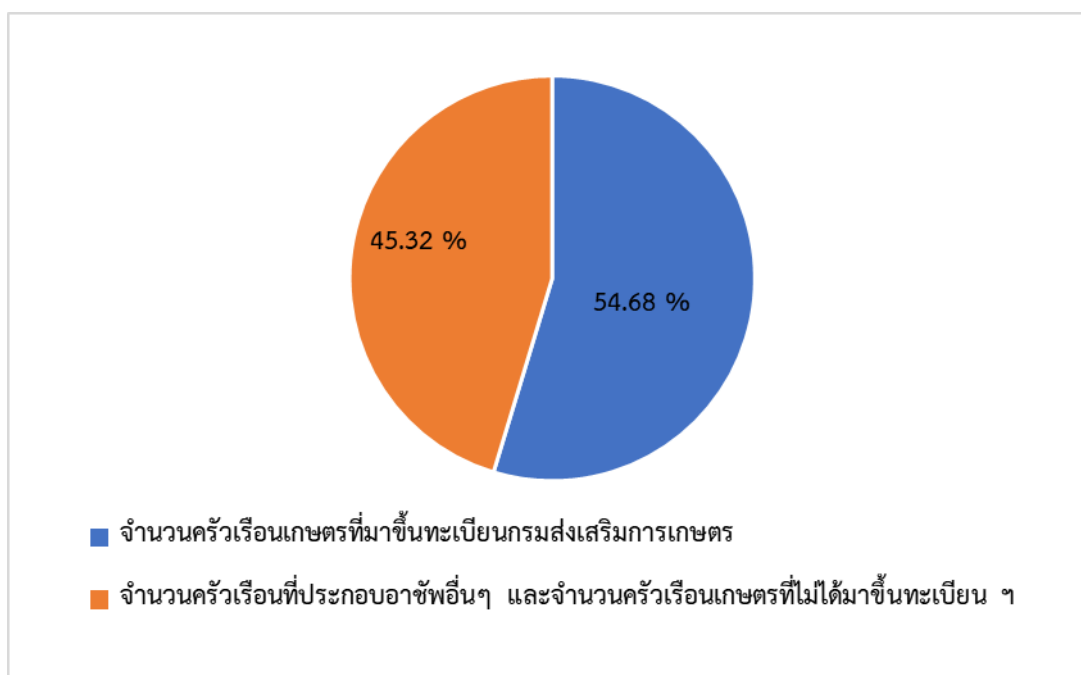
ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน(2562)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง
จังหวัดลพบุรี ปี 2562

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	1,154	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร	631	54.68
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	523	45.32

ที่มา: 1) กรมการพัฒนาชุมชน(2562)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

2) สภาพทั่วไป

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นมีระบบบริการพื้นฐาน ดังนี้

การคมนาคม

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นมีเส้นทางคมนาคมมีถนนเชื่อมกันอยู่ทุกหมู่บ้าน มีเส้นทางลาดยาง 8 สาย และเส้นทางเข้าหมู่บ้านเป็นถนนลูกรัง และบางช่วงเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก

หมู่ที่ 1

- ถนนลาดยาง	1	สาย
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	1	สาย
- ถนนลูกรัง	1	สาย

หมู่ที่ 2

- ถนนลาดยาง	1	สาย
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	1	สาย
- ถนนลูกรัง	4	สาย

หมู่ที่ 3

- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	1	สาย
- ถนนลูกรัง	2	สาย

หมู่ที่ 4

- ถนนลาดยาง	2	สาย
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	3	สาย
- ถนนลูกรัง	3	สาย

หมู่ที่ 5

- ถนนลาดยาง	2	สาย
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	3	สาย
- ถนนลูกรัง	3	สาย

หมู่ที่ 6

- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	1	สาย
- ถนนลูกรัง	4	สาย

หมู่ที่ 7

- ถนนลาดยาง	1	สาย
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	2	สาย
- ถนนลูกรัง	4	สาย

หมู่ที่ 8		
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	4	สาย
- ถนนลูกรัง	3	สาย
หมู่ที่ 9		
- ถนนลาดยาง	2	สาย
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	2	สาย
- ถนนลูกรัง	3	สาย
หมู่ที่ 10		
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	2	สาย
- ถนนลูกรัง	2	สาย
หมู่ที่ 11		
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	1	สาย
- ถนนลูกรัง	2	สาย
หมู่ที่ 12		
- ถนนลาดยาง	1	สาย
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	2	สาย
- ถนนลูกรัง	3	สาย

การไฟฟ้า

การขยายเขตไฟฟ้า ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้แทบทุกครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 98.37 ของครัวเรือน และมีไฟฟ้าส่องสว่างทางหรือที่สาธารณะครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น มีการประสานความร่วมมือกันหลายๆ ฝ่าย เพื่อที่จะให้ความช่วยเหลือประชาชน ทั้งในด้านการสอดส่องดูแล และแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดไฟฟ้าสาธารณะดับ องค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นก็ได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินการซ่อมแซมแก้ไข ให้สามารถใช้งานได้

การประปา

การประปา องค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นมีกิจการประปาเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นเอง สามารถให้บริการได้ครอบคลุมทุกหลังคาเรือน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี และมีการเปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้น้ำประปาขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น น้ำที่ใช้ในการอุปโภค-บริโภค เป็นน้ำที่ได้จากน้ำฝน และน้ำดิบจากลำคลองธรรมชาติซึ่งจะต้องนำมาผ่านกระบวนการของระบบประปาในหมู่บ้าน น้ำบาดาล และน้ำบ่อ แต่ยังคงมีบางหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำ ใช้อุปโภค-บริโภค ในช่วงฤดูแล้ง

4) สถาบันการศึกษา ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นมี โรงเรียน ประถมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านหนองไทร รับนักเรียนศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมศึกษาปีที่ 6
2. โรงเรียนบ้านขอนแก่น รับนักเรียนศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3
3. โรงเรียนบ้านหนองขาม รับนักเรียนศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมศึกษาปีที่ 6

มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น จำนวน 3 ศูนย์ ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองไทร
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านขอนแก่น
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองขาม

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชาชนส่วนมากมีสุขภาพที่ดี มีการคัดกรองสุขภาพให้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยง โรคที่มักเกิดแก่ประชากรในชุมชน เช่นกัน ได้แก่ โรคความดัน เบาหวาน โรคเอดส์ โรคไข้เลือดออก มือ-ปาก-เท้าในเด็ก และโรคอื่นๆ อีกมาก มีสถิติเข้ารับการรักษาพยาบาล

หน่วยงานด้านสาธารณสุข 1 แห่ง

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย
 1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านขอนแก่น หมู่ที่ 4
 2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านหนองบุ หมู่ที่ 12
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน 1 แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ (ครบทุกครัวเรือน) ร้อยละ 100%

6) สถานที่สำคัญ ทางด้ารของศาสนา

มีผู้นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 และมีวัด/สำนักสงฆ์จำนวน 12 แห่ง ประกอบด้วย

1. วัดหนองไทร ม.1
2. วัดหนองกะอ้น ม.2
3. วัดหนองตะเคียน ม.3
4. วัดศรีรัตนาราม ม.4
5. วัดคิ่งลาน ม.5
6. วัดหนองคู ม.6
7. วัดหนองขามสามัคคี ม.7
8. วัดเทพปัญญาาราม ม.7
9. วัดหนองกลาง ม.8
10. วัดบ้านใหม่ศรีอุดม ม.9

11. วัดหนองพิกุลทอง ม.10
 12. วัดชัยพฤกษ์รัตนาราม ม.12
- ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี ปี 2562

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
ลำห้วยหนองกระอัน	1
ลำห้วยขอนแก่นเคียน	1
ลำห้วยหนองไทร	1
ลำห้วยบ้านใหม่ศรีอุดม	1
ลำห้วยหนองคู	1
คลองตากร้าง	1
สถาบันการศึกษา	
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	3
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
หน่วยงานด้านสาธารณสุข	1
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน	2
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	1
สำนักสงฆ์จำนวน	12

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

7) หมอเดินอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอเดินอาสาในตำบลขอนแก่นมีจำนวน 17 ราย คือ

1. นายประยูร	สร้อยวงษ์	หมอเดินอาสาระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน
2. นายกิตติ	ชูเสียง	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
3. นายคมสัน	ดุกลี	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
4. นายชรินทร์	ทรัพย์เจริญ	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
5. นายณัฐรัชต์	อยู่เย็นศิริ	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
6. นายทรัพย์	บุญมา	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
7. นายบุญลือ	จันทร์ภู	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
8. นายประเสริฐ	เปลรินทร์	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
9. นายพงศกร	ใสสุข	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
10. นายยงยุทธ	จันทร์ทอง	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
11. นายวินัย	เครือคำ	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
12. นายวิสมุ	นาคประดับ	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
13. นายสมบัติ	การะพงษ์	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
14. นายสมพร	พุกสอน	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
15. นายสายใจ	พุทธรวัน	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
16. นางสุรียา	แสนบุญศรี	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน
17. นายอดุล	เปลรินทร์	หมอเดินอาสาระดับหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2564)

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2562 ประชากรตำบลขอนแก่นมีจำนวน 1,154 ครัวเรือน สัดส่วนครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์คิดเป็นร้อยละ 85.44

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ประชากรตำบลขอนแก่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ปลูกพืช ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย ทานตะวัน มันสำปะหลัง อาชีพรอง คือ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงไก่ เป็ด โค สุกร ชาวบ้านบางส่วนประกอบอาชีพรับจ้างเสริม เช่น กรรมกรหรืองานก่อสร้าง ในส่วนกลุ่มแม่บ้านมีการรวมตัวกันทำหัตถกรรมในชุมชน ได้แก่ พัด ผ้าที่ทำจากผ้าฝ้าย เครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว ไม้กวาดดอกหญ้าและไม้กวาดทางมะพร้าว

9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลขอนแก่น เป็นพื้นที่เหมาะทำการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน และมีอาชีพเสริม เช่น พัด ผ้าที่ทำจากผ้าฝ้าย เครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว ไม้กวาดดอกหญ้าและไม้กวาดทางมะพร้าว

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ ประเภท ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย ทานตะวัน มันสำปะหลัง อาชีพรอง คือ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงไก่ เป็ด โค สุกร

9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆ

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอ ในพื้นที่ตำบลขอนแก่น มีแหล่งน้ำที่สำคัญหลายแห่ง คือ ลำห้วยหนองกระอ้น ลำห้วยหนองตะเคียน ลำห้วยหนองไทร ลำห้วยบ้านใหม่ศรีอุดม ลำห้วยหนองคู คลองตากร่าง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่ใช้ในการเพาะปลูก แต่แหล่งน้ำธรรมชาติเหล่านี้ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค-บริโภค และการทำการเกษตรของเกษตรกรตำบลขอนแก่นในช่วงฤดูแล้ง

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 209,980.62 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 88,276.01 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 121,399.04 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 51,036.25 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 88,581.58 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 37,239.76 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และรูปที่ 2-8

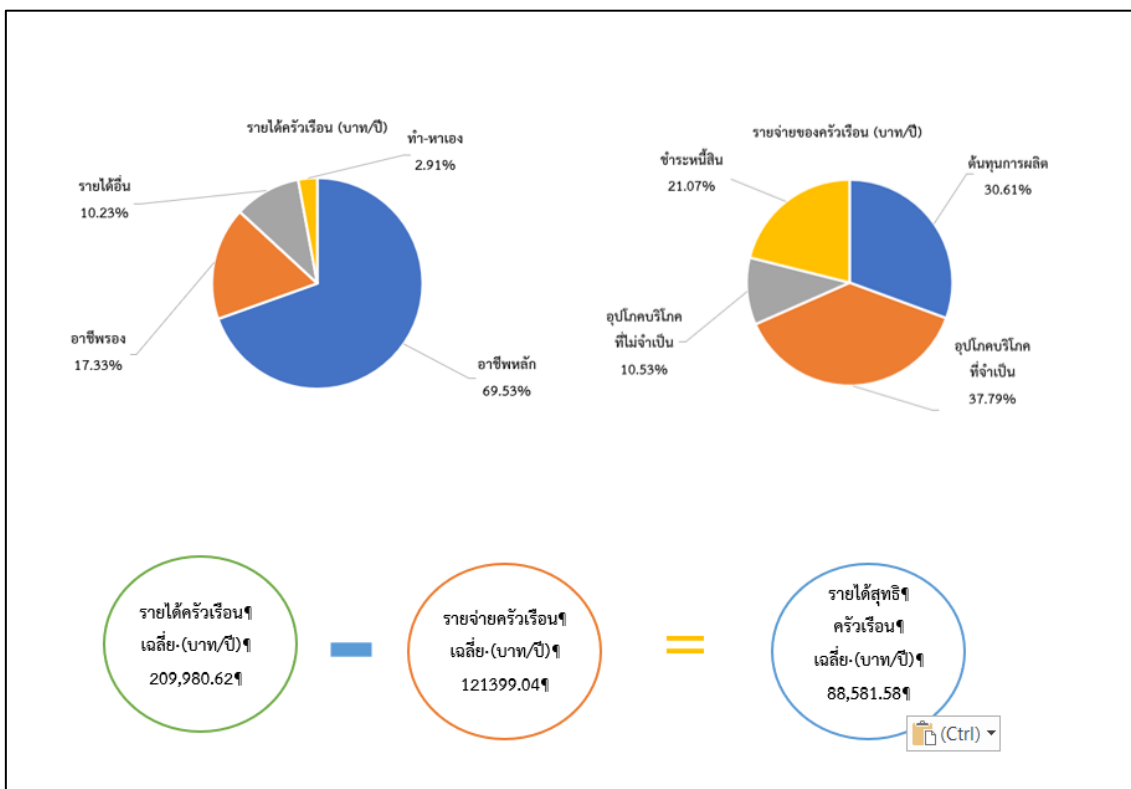
(กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือน	รายได้บุคคล	รายจ่ายครัวเรือน	รายจ่ายบุคคล
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	เฉลี่ย (บาท/ปี)	เฉลี่ย (บาท/ปี)	เฉลี่ย (บาท/ปี)	เฉลี่ย (บาท/ปี)
ตำบลขอนแก่น	146,000.50	36,382.62	21,482.43	6,115.07	209,980.62	88,276.01	121,399.04	51,036.25
หมู่ที่ 01 บ้านหนองไทร	171,124.25	29,801.10	25,900.79	3,905.51	230,731.65	77,726.58	156,217.32	52,624.93
หมู่ที่ 02 บ้านหนองตาอัน	453,096.00	136,550.00	24,664.00	7,468.00	621,778.00	272,709.65	442,021.60	193,869.12
หมู่ที่ 03 บ้านซอนตะเคียน	142,408.57	42,428.57	25,282.86	11,818.57	221,938.57	92,474.40	146,757.14	61,148.81
หมู่ที่ 04 บ้านขอนแก่น	75,601.42	40,589.57	22,746.92	9.48	138,947.39	60,574.17	25,248.44	11,007.07
หมู่ที่ 05 บ้านคิ่งลาน	121,897.79	20,529.50	39,387.07	5,333.82	187,148.19	91,554.51	98,508.04	48,190.98
หมู่ที่ 06 บ้านหนองคู	93,952.70	20,313.51	19,915.54	1,168.24	135,350.00	57,233.71	103,750.95	43,871.83
หมู่ที่ 07 บ้านหนองขาม	142,703.53	10,494.12	8,280.00	9,935.29	171,412.94	92,803.18	129,084.71	69,886.62
หมู่ที่ 08 บ้านหนองกลาง	217,110.01	28,941.56	10,505.83	6,821.67	263,379.07	110,123.65	148,416.83	62,055.82
หมู่ที่ 09 บ้านใหม่ศรีอุดม	88,646.34	29,341.46	14,329.27	9,701.22	142,018.29	58,227.50	105,080.49	43,083.00
หมู่ที่ 10 บ้านหนองพิบูลทอง	119,098.44	11,667.19	23,859.91	4,794.38	159,419.91	67,568.70	138,464.09	58,686.77
หมู่ที่ 11 บ้านหนองกรวด	136,602.90	87,579.71	25,011.59	12,000.00	261,194.20	94,358.12	103,090.00	37,241.94
หมู่ที่ 12 บ้านหนองบุ	184,030.30	30,045.45	7,212.12	14,436.36	235,724.24	95,446.63	122,803.03	49,723.93

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี คือ 1) ทรัพยากรน้ำ และ 2) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรน้ำ

3.1.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ลำห้วยหนองกระอ้น ลำห้วยหนองตะเคียน ลำห้วยหนองไทร ลำห้วยบ้านใหม่ศรีอุดม ลำห้วยหนองคู คลองตากว่าง

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ คลองส่งน้ำ บ่อน้ำในไร่นา จำนวน 23 บ่อ

3.1.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 45 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1 ถึง 3-2

ตารางที่ 3-1 บ่อบาดาล ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
1	15.26563	100.74371	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	32	5.5
2	15.28331	100.74319	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	72	4
3	15.28074	100.74660	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	32	9.5
4	15.28419	100.74810	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	30	2.89
5	15.26034	100.79886	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	24	4
6	15.27522	100.79803	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	50	5.8
7	15.32295	100.75423	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	96	3
8	15.31907	100.76330	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	50	3
9	15.31984	100.75851	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	92	8.65
10	15.32009	100.72719	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	36	5
11	15.32383	100.72743	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	38	4.5

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
12	15.15986	100.67504	บ่อเกษตร	ใช้ได้-น้ำจืด	90	2
13	15.31742	100.73022	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	26	5.8
14	15.24014	100.76118	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	32	10
15	15.26218	100.76173	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	24.2	3.8
16	15.26549	100.77443	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	100	6
17	15.26339	100.77763	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	56.3	3
18	15.26286	100.77842	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	74	20.2
19	15.26691	100.78046	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	30	7.5
20	15.26554	100.78243	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	92	8.4
21	15.26181	100.77735	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	66	25.9
22	15.26692	100.77352	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	72	11
23	15.26554	100.77401	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	102	6
24	15.28601	100.77563	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	84	12
25	15.28642	100.77628	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	33	6
26	15.28345	100.77741	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	50	8.2
27	15.28169	100.76359	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	78	9
28	15.28983	100.77381	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	110	4
29	15.28863	100.77266	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	132	16
30	15.31296	100.79984	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	26	5.1
31	15.30962	100.79985	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	30	1.11
32	15.30794	100.79963	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	20	2.3
33	15.30738	100.80025	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	24	3
34	15.31147	100.78626	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	22	2.9
35	15.30522	100.78695	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	38	7.2
36	15.31329	100.78044	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	36	5.9
37	15.31061	100.78361	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	20	6
38	15.30626	100.76557	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	39	5.4
39	15.29746	100.76619	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	33	5.9
40	15.29471	100.73908	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	36	0.64
41	15.29748	100.74342	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	30	10.22
42	15.30600	100.76025	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	45	12

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

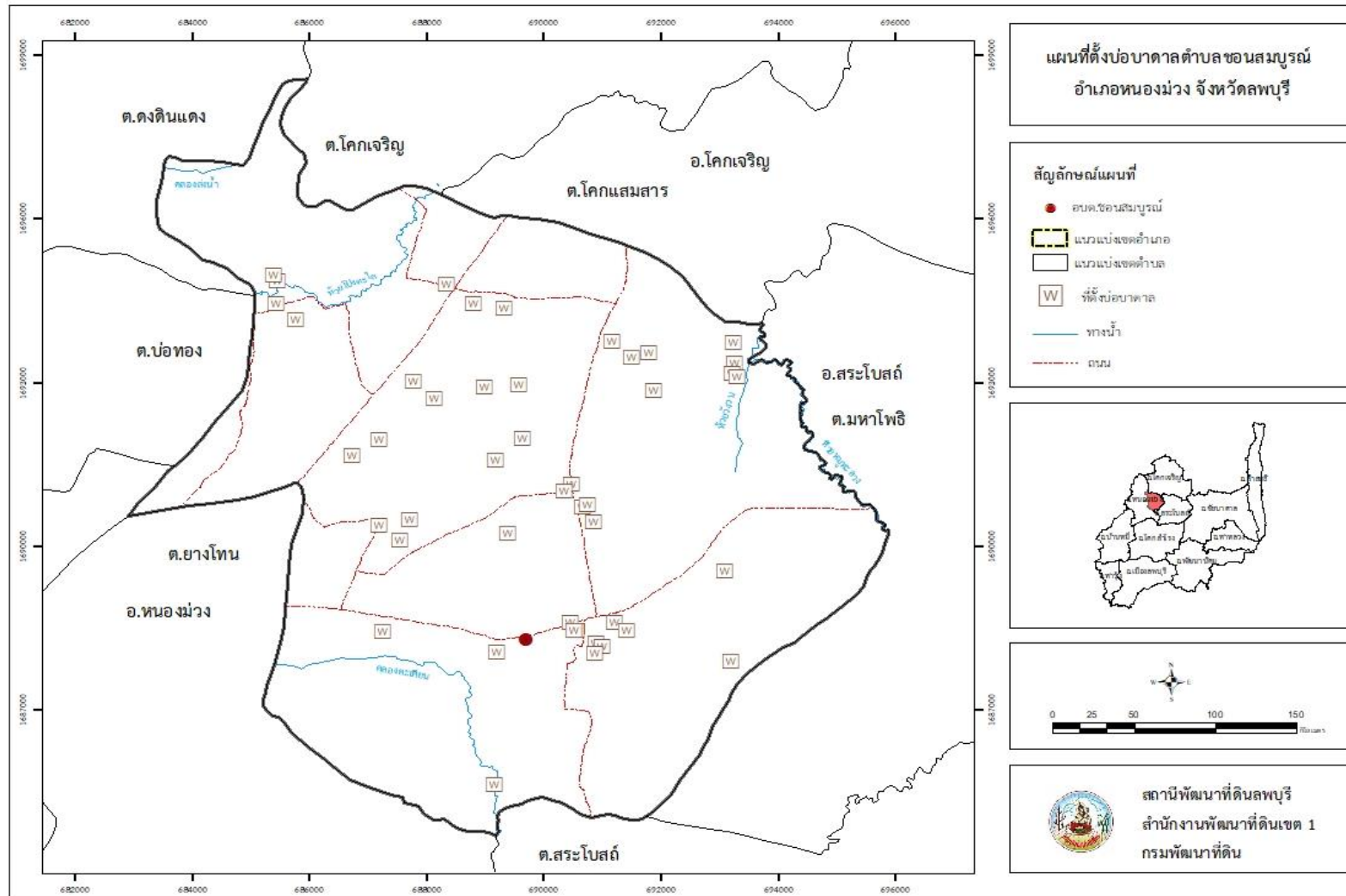
ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
43	15.30417	100.75223	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	39	4.5
44	15.30700	100.74896	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	102	4
45	15.29390	100.76190	บ่ออุบโภาค-บริโภาค	ใช้ได้-น้ำจืด	30	20.46

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2562)

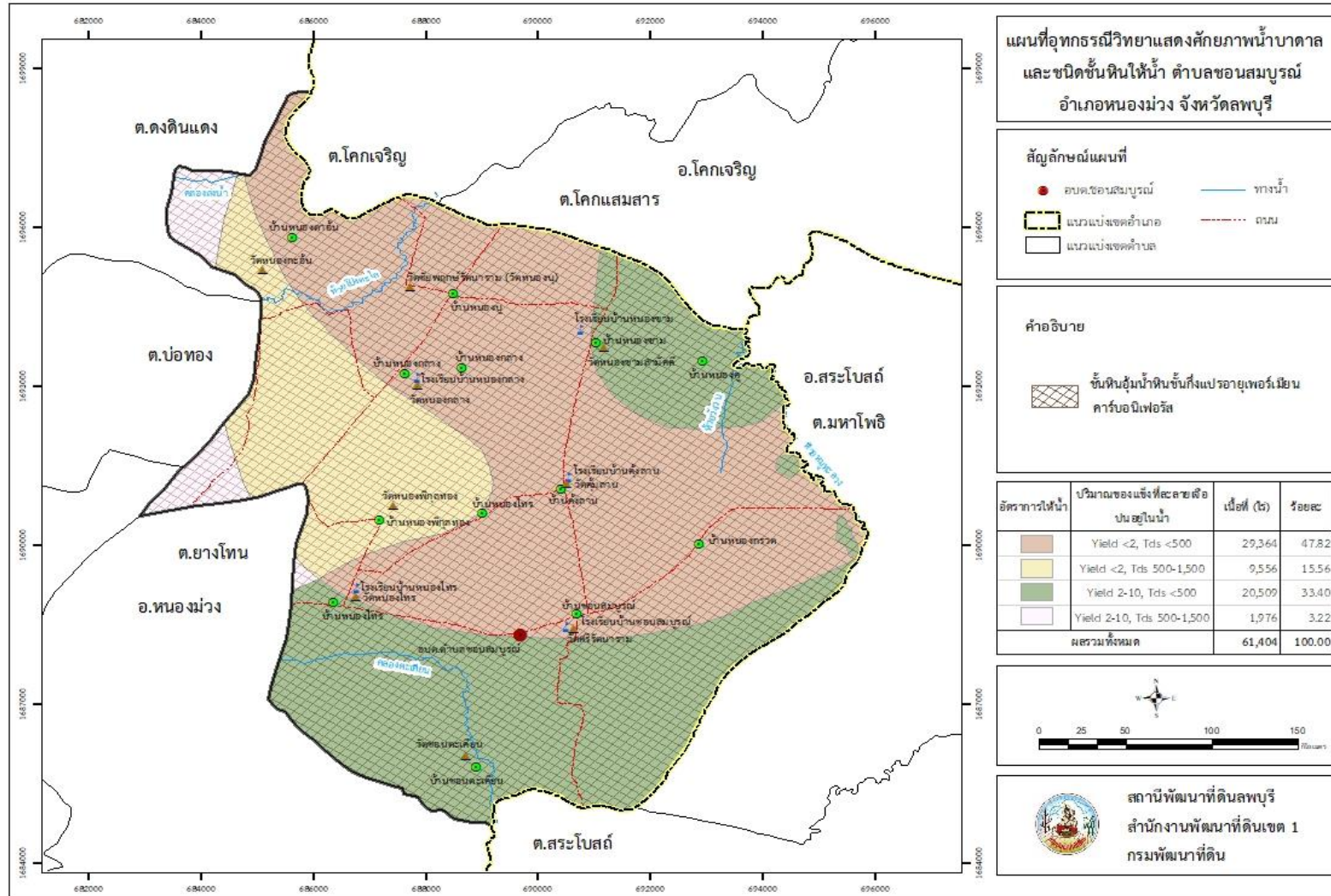
แผนการใช้ที่ดินตำบลชอนสมบูรณ์ อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 3-1 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลชอนสมบูรณ์ อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

แผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 3-2 ยุทธศาสตร์วิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลขอนแก่น อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

3.2 ทรัพยากรดิน

3.2.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย

- 1) ชุดดินลพบุรี (Lb) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 1-5 % การระบายน้ำ ดี คือ
 - หน่วยแผนที่ดิน Lb-clA : ชุดดินลพบุรี ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 23,438 ไร่ หรือร้อยละ 38.17 ของพื้นที่ตำบล
 - หน่วยแผนที่ดิน Lb-clB : ชุดดินลพบุรี ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 29,596 ไร่ หรือร้อยละ 48.20 ของพื้นที่ตำบล
 - หน่วยแผนที่ดิน Lb-gm-clA/b : ชุดดินลพบุรีที่มีจุดประสีเทา เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์/ดินดอนที่ต่ำ มีเนื้อที่ 3,463 ไร่ หรือร้อยละ 5.64 ของพื้นที่ตำบล
 - 2) ชุดดินตาคลี (Tk) สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชัน 3-12 % การระบายน้ำ ดี คือ
 - หน่วยแผนที่ดิน Tk-clB : ชุดดินตาคลี ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 298 ไร่ หรือร้อยละ 0.49 ของพื้นที่ตำบล
 - 3) ชุดดินวัฒนา (Wa) สภาพพื้นที่ ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ความลาดชัน 0-1 % การระบายน้ำ ค่อนข้างเลว คือ
 - หน่วยแผนที่ดิน Wa-cA : ชุดดินวัฒนา ที่เป็นดินเหนียว มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,673 ไร่ หรือร้อยละ 4.35 ของพื้นที่ตำบล
 - หน่วยแผนที่ดิน M : พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 69 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล
 - หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุ่มชื้นและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,584 ไร่ หรือร้อยละ 2.58 ของพื้นที่ตำบล
 - หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 283 ไร่ หรือร้อยละ 0.46 ของพื้นที่ตำบล
- ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และรูปที่ 3-3 ถึง 3-4

ตารางที่ 3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Lb-clA	ชุดดินลพบุรี ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	23,438	38.17
Lb-clB	ชุดดินลพบุรี ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	29,596	48.20
Lb-gm-clA/b	ชุดดินลพบุรีที่มีจุดประสีเทา เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์/ดินดอนที่ทำนา	3,463	5.64
Tk-clB	ชุดดินตาคลี ที่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	298	0.49
Wa-cA	ชุดดินวัฒนา ที่เป็นดินเหนียว มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	2,673	4.35
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	69	0.11
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,584	2.58
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	283	0.46
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		61,404	100.00

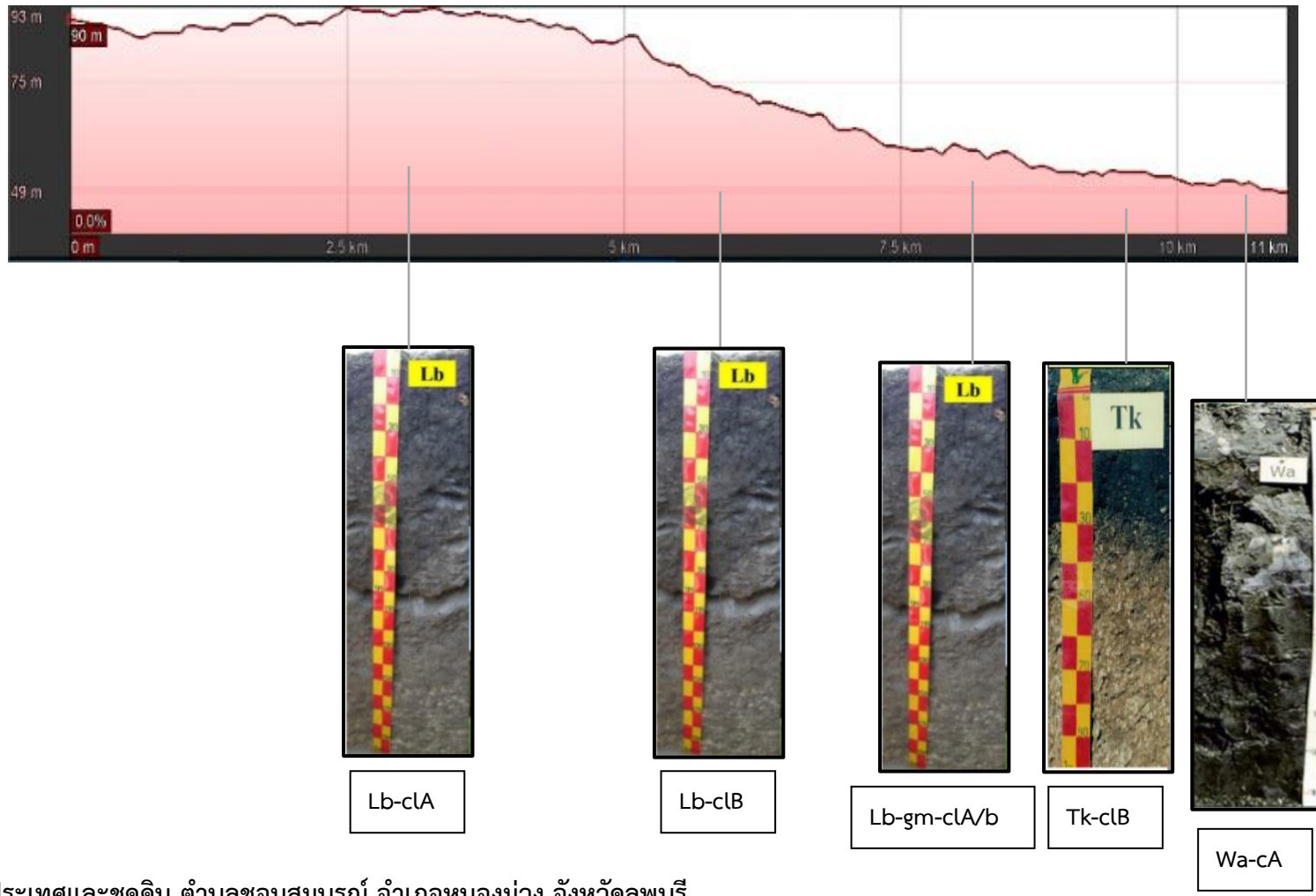
ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

ตารางที่ 3-3 สมบัติดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC_top (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส	โพแทสเซียม	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	เนื้อที่	
							ที่เป็นประโยชน์ (P_2O_5)	ที่เป็นประโยชน์ (K_2O)		ไร่	ร้อยละ
Lb-clA	0-2	ดี	>20	>75	>150	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	23,438	38.17
Lb-clB	2-5	ดี	>20	>75	>150	ต่ำมาก	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	29,596	48.2
Lb-gm-clA/b	0-2	ดีปานกลาง/ ค่อนข้างเลว	>20	>75	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	ต่ำ	3,463	5.64
Tk-clB	2-5	ดี	>20	>75	0-50	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	298	0.49
Wa-cA	0-2	เลว	>20	>75	>150	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	ต่ำ	2,673	4.35
M	-	-	-	-	-	-	-	-	-	69	0.11
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,584	2.58
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	283	0.46
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										61,404	100.00

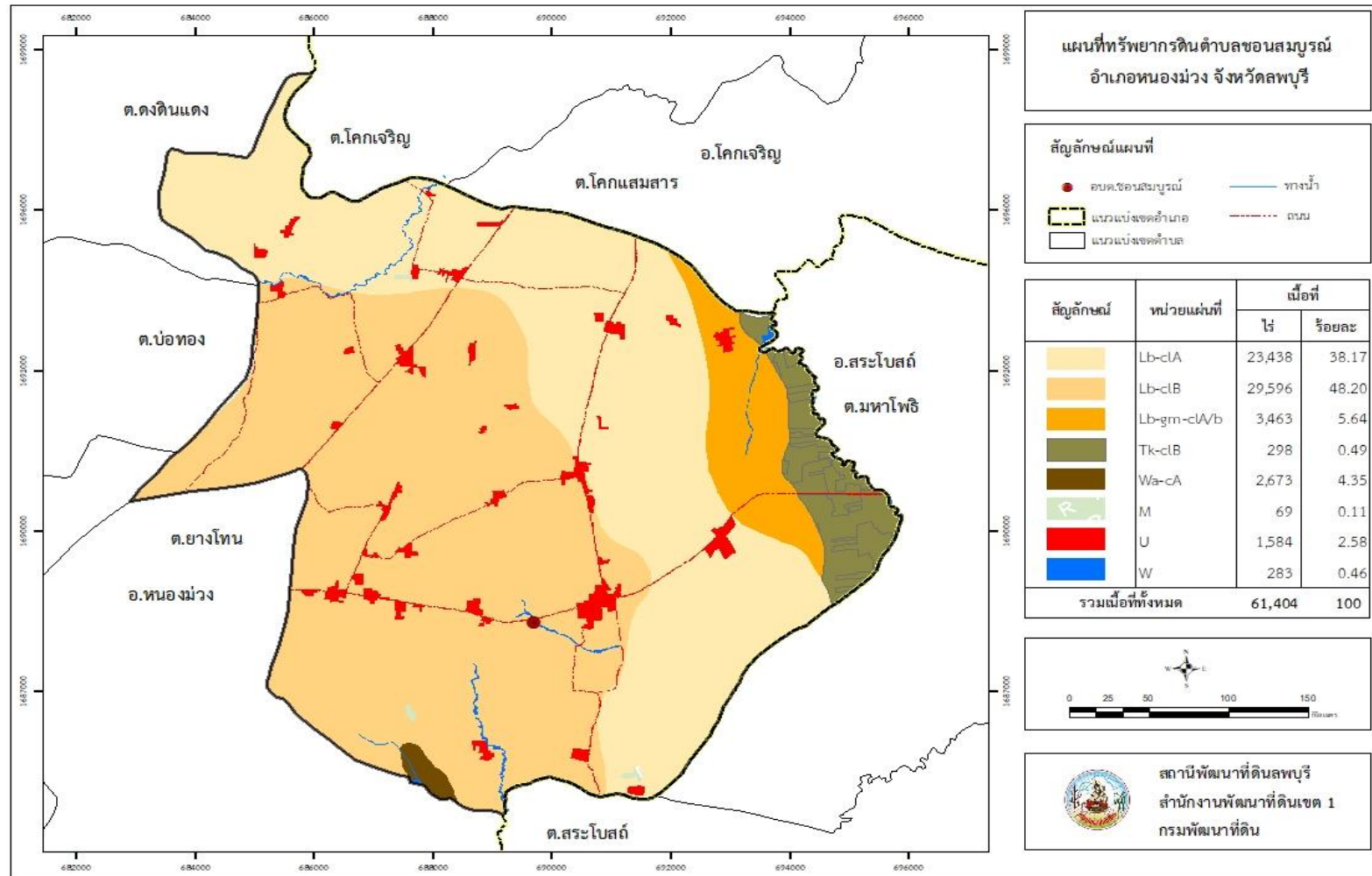
ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

รูปที่ 3-3 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

แผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 3-4 ทรัพยากรดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

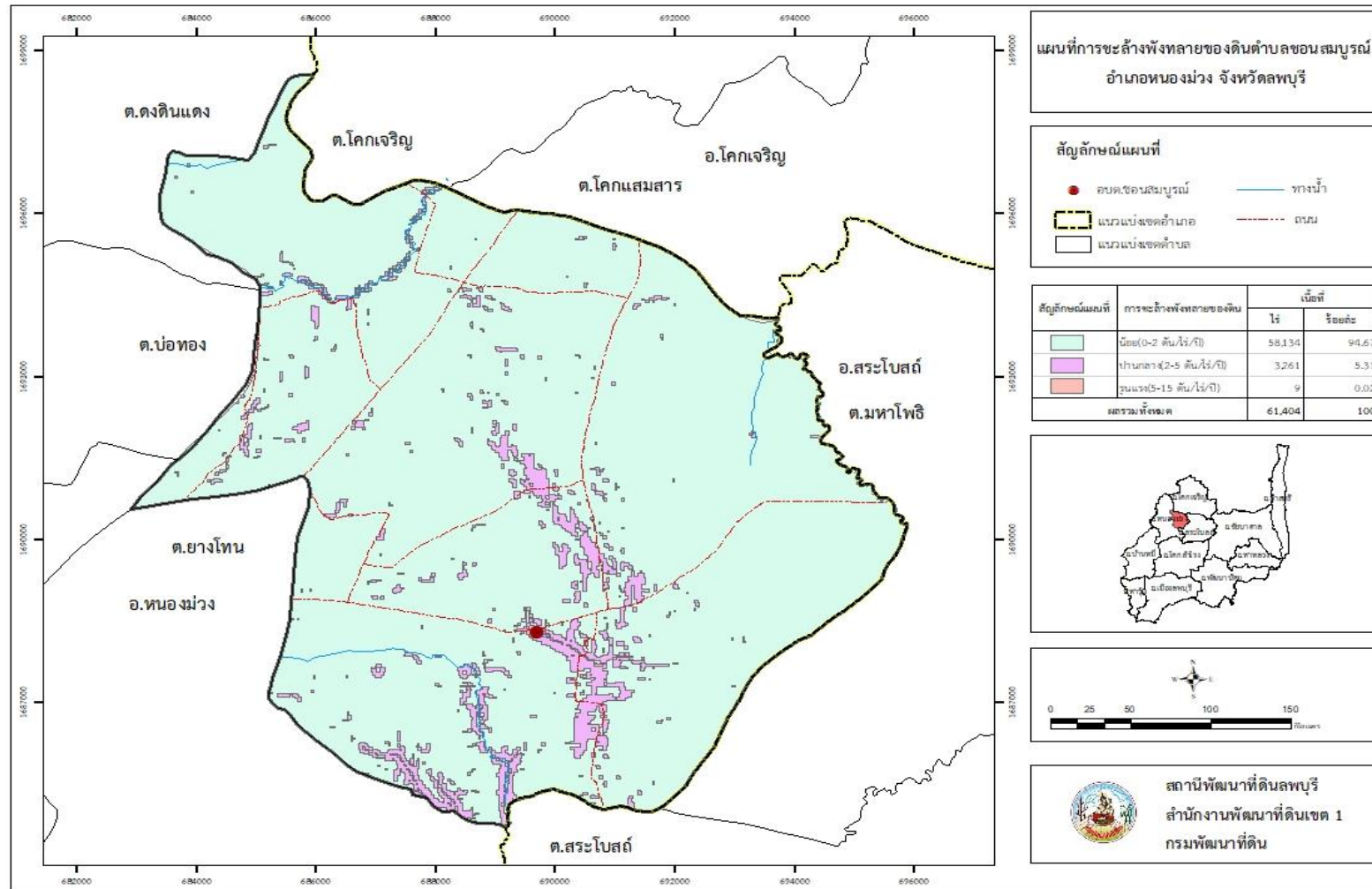
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-5

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	58,134	94.67
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	6,522	3,261	5.31
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	45	9	0.02
รวม	6,567	62,309	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ
เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญ
ของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรม
ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการ
ต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ปี 2564 เนื่องจากมีสถานการณ์โรคโควิด 19 สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี จึงได้จัดทำแบบสอบถามทางออนไลน์ทั้งเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลขอนแก่น คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ขาดแคลนน้ำ
- 3) ด้านปัจจัยการผลิต
- 4) โรคและแมลงศัตรูพืช
- 5) เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- 6) แรงงานภาคการเกษตร

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และเทศบาลตำบลขอนแก่น มีความต้องการ 6 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ด้านปัจจัยการผลิต
- 4) โรคและแมลงศัตรูพืช
- 5) เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- 6) แรงงานภาคการเกษตร

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน

ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น มีความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติและอินทรีย์วัตถุในระดับต่ำถึงต่ำมาก การระบายน้ำ ดี การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ซ้ำมีปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลาก ฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วงนานๆ ดินจะแห้งและแข็ง แดกระแหงเป็นร่องลึก การใช้ที่ดินทำนาปีและนาปรัง โดยขาดการปรับปรุงบำรุงดิน อาจจะทำให้ดินเสื่อมโทรม ปริมาณธาตุอาหารพืชหรือความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชลดลง เนื้อดินเหนียวจัด เมื่อแห้งจะแข็ง ยากต่อการไถพรวน และแดกระแหง ทำให้รากพืชเสียหาย ดินเปียกจะเหนียวจัด ยากต่อการไถพรวน ควรพิจารณาการในการปรับปรุงโครงสร้างของดินโดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เช่น การไถกลบเศษพืช การใช้ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ไถพรวนในขณะที่ดินมีความชื้นพอเหมาะ ไม่แห้งและเปียกเกินไป จัดหาแหล่งน้ำสำรองไว้ใช้เมื่อฝนทิ้งช่วง เพื่อป้องกันไม่ให้ดินแดกระแหง และทำลายระบบรากของพืช

นอกจากข้อจำกัดหรือปัญหาของทรัพยากรดินที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ปริมาณอินทรีย์วัตถุ น้ำท่วมขังหรือน้ำไหลบ่าท่วมฉับพลันแล้ว ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินยังเกิด

จากการใช้ที่ดินแบบเข้มข้น เกษตรกรมุ่งเน้นการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตเป็นสำคัญ และใช้ปุ๋ยเคมีที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณธาตุอาหารพืชที่มีอยู่ในดิน ฉีดพ่นสารเคมีในการกำจัดวัชพืช และปราบศัตรูพืชทั้งโรคและแมลง ขาดการปรับปรุงบำรุงดินและจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่ถูกต้องเหมาะสมในการทำการเกษตรกรรม เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวควรกำหนดมาตรการในการจัดการปรับปรุงบำรุงดินให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมได้ยั่งยืนต่อไป

2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลขอนแก่น คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 25 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

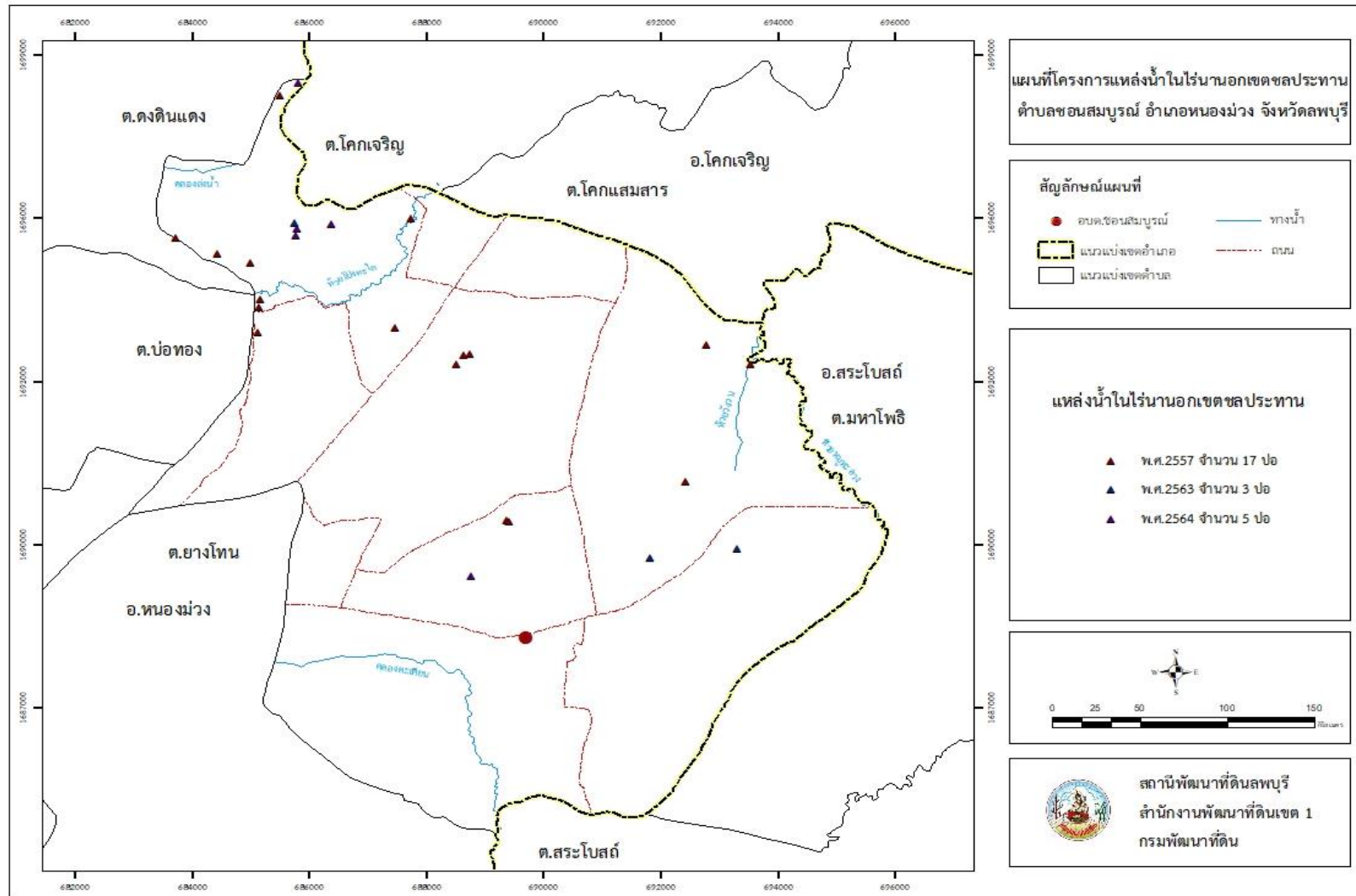

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง
จังหวัดลพบุรี

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2557	17
2558	-
2559	-
2560	-
2561	-
2562	-
2563	3
2564	5

แผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

3) ด้านปัจจัยการผลิต

ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปุ๋ยเคมี ยากำจัดวัชพืชและแมลง มีราคาสูง ต้องการลดต้นทุนการผลิต แนะนำให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ส่งคืนวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการ เพื่อรู้ถึงปริมาณธาตุอาหารที่พืชแต่ละชนิดต้องการและใส่ได้ถูกต้อง ไม่สิ้นเปลือง

4) โรคและแมลงศัตรูพืช

แมลงศัตรูพืช ที่พบในพื้นที่ ได้แก่ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในพื้นที่ปลูกข้าว ไรแดง แมลงหวี่ขาว โรคใบด่างมันสำปะหลัง ในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง หนอนกออ้อย ตัวหนวดยาวในพื้นที่ปลูกอ้อย และหนอนเจาะลำต้นข้าวโพด หนอนกระทู้หอม เพลี้ยไฟ เพลี้ยอ่อนข้าวโพดในพื้นที่ปลูกข้าวโพด แนะนำให้ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อกำจัดวงจรแมลง

5) เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และสัมภาษณ์เกษตรกร ผู้นำหมู่บ้าน พบว่า ในพื้นที่ตำบลเกษตรกรรมมีการพึ่งพาเทคโนโลยีและปัจจัยการผลิต ได้แก่ อัตราค่าจ้างเครื่องจักรที่มีราคาสูง (ค่าไถ ค่าใส่ปุ๋ย ค่าพ่นสารเคมี ค่าจ้างเก็บเกี่ยว ค่าขนย้าย) ราคาปุ๋ยเคมีสูง ราคาสารเคมีสูงทำให้ต้นทุนการผลิตสูง

6) แรงงานภาคการเกษตร

ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร แรงงานในพื้นที่มีอายุมาก จึงส่งผลเกษตรกรใช้เครื่องจักร จึงทำให้อัตราค่าจ้างเครื่องจักรที่มีราคาสูง (ค่าไถ ค่าใส่ปุ๋ย ค่าพ่นสารเคมี ค่าจ้างเก็บเกี่ยว ค่าขนย้าย) ตามไปด้วย

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 6 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) ด้านปัจจัยการผลิต
- 1.4) โรคและแมลงศัตรูพืช
- 1.5) เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- 1.6) แรงงานภาคการเกษตร

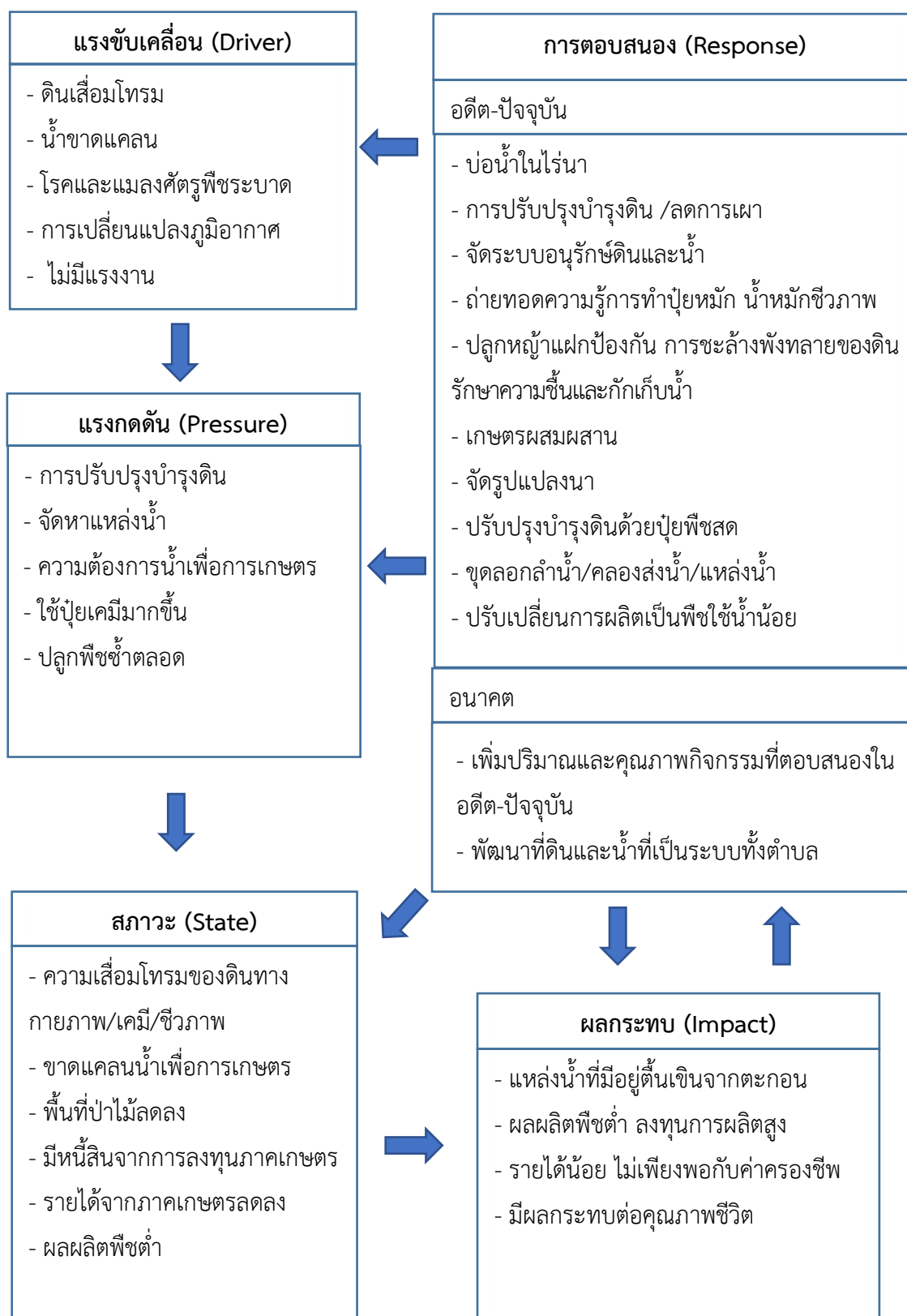
2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 6 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

- 2.4) ใช้ปุ๋ยเคมีมากขึ้น
- 2.5) ไม่มีแรงงาน
- 2.6) ปลุกพืชซ้ำตลอด
- 3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 6 ประการ คือ
 - 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
 - 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
 - 3.3) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
 - 3.4) มีหนี้สินจากการลงทุนภาคเกษตร
 - 3.5) รายได้จากภาคเกษตรลดลง
 - 3.6) ผลผลิตพืชต่ำ
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ
 - 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเงินจากตะกอน
 - 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
 - 4.3) รายได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ
 - 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
- 5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
 - อดีต-ปัจจุบัน**
 - 5.1) บ่อน้ำในไร่นา
 - 5.2) การปรับปรุงบำรุงดิน /ลดการเผา
 - 5.3) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 5.4) ถ้ายทอดความรู้การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ
 - 5.5) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
 - 5.6) เกษตรผสมผสาน
 - 5.7) จัดรูปแบบแปลงนา
 - 5.8) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
 - 5.9) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
 - 5.10) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย
 - อนาคต**
 - 5.11) เพิ่มปริมาณและคุณภาพกิจกรรมที่ตอบสนองในอดีต-ปัจจุบัน
 - 5.12) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 กข31 ปทุมธานี80 และชัยนาท1
- 2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลัง โดยใช้ น้ำหยดตลอด และน้ำฝน พันธุ์มันสำปะหลัง ได้แก่ ระยอง72 เกษตรศาสตร์ และห้วยบง80
- 3) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม
- 4) อ้อยโรงงาน เกษตรกรจะปลูกอ้อยโรงงานในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนมกราคม และเก็บเกี่ยวช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม
- 5) ไม้ยืนต้น เกษตรกรจะปลูกตลอดปี

ชนิดพืช	เดือน													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.		
1.ข้าว						ข้าวนาปี								
2.มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง													
3.ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์									
4.อ้อยโรงงาน	อ้อยโรงงาน													
5.ไม้ยืนต้น	ไม้ยืนต้น													

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินแผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรีโดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 5 หน่วยชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของแผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี มี 9 ชนิด ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน มะม่วง มะพร้าว กัญชง หม่อน

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (คันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิง, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) และความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-gm-clA/b และ Wa-cA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาพการระบายน้ำของดิน (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-clA Lb-clB และ Tk-clB

อ้อยโรงงาน

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาพการระบายน้ำของดิน (o) ความลึกของดิน (r) ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-clA Lb-clB Lb-gm-clA/b Wa-cA และ Tk-clB

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาพการระบายน้ำของดิน (o) ความลึกของดิน (r) ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-clA Lb-clB Lb-gm-clA/b และ Tk-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Wa-cA

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) และความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-clA และ Lb-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Tk-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-gm-clA/b และ Wa-cA

ปาล์มน้ำมัน

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) การระบายน้ำ (o) และความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-clA Lb-clB Lb-gm-clA/b Wa-cA และ Tk-clB

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) และปฏิกิริยาดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-clA Lb-clB และ Tk-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาพการระบายน้ำของดิน (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-gm-clA/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Wa-cA

มะพร้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) และการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-clA Lb-clB และ Lb-gm-clA/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Wa-cA และ Tk-clB

กล้วย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) การระบายน้ำ (o) และค่าการนำไฟฟ้าของดิน (x) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-clA Lb-clB และ Lb-gm-clA/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) การระบายน้ำ (o) และปฏิกิริยาดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Tk-clB และ Wa-cA

หม่อน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช (m) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) และการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-clA Lb-clB และ Lb-gm-clA/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) การระบายน้ำ (o) และปฏิกิริยาดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Tk-clB และ Wa-cA

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	อ้อยโรงงาน	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	มันสำปะหลัง	ปาล์มน้ำมัน	มะม่วง	มะพร้าว	กล้วย	หม่อน
Lb-clA	S3o	S3m	S3m	S2ms	N	S2ms	S3m	S2msx	S2ms
Lb-clB	S3o	S3m	S3m	S2ms	N	S2ms	S3m	S2msx	S2ms
Lb-gm-clA/b	S2ms	S3m	S3mo	N	N	S3o	S3mo	S2mosx	S2mos
Wa-cA	S2ms	S3mo	N	N	N	N	N	S3o	S3o
Tk-clB	S3o	S3mr	S3r	S3r	N	S2msz	N	S3rz	S3rz

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: ชั้นที่มีความเหมาะสมดี (S1)

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

o = การระบายน้ำ

m = ความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช

s = ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

x = ค่าการนำไฟฟ้าของดิน

r = ความลึกของดิน

z = ปฏิกริยาดิน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดอุดรธานี

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	นโยบายหลัก 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล นโยบายเร่งด่วน 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้ สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้ อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนา อย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. 2560- 2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาค กลางตอนบน 2	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการตลาด ระบบ Logistics และการ ผลิตอาหารปลอดภัย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวจาก ฐานความรู้ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ
8	แผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี (พ.ศ.2561-2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างมูลค่าเพิ่มด้านอาหารปลอดภัย
9	แผนพัฒนาท้องถิ่นในเขต จังหวัด (พ.ศ. 2561-2565)	ยุทธศาสตร์ที่ 4.การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 5.การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มี ประสิทธิภาพ
10	ยุทธศาสตร์การพัฒนากองค์การ บริหารส่วนตำบลขอนแก่น	ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้นตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2563 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2563 ได้เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา ราชสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ สภาพแวดล้อมของพื้นที่และภูมิอากาศ ตลอดจนนโยบายและยุทธศาสตร์ของจังหวัดร่วมกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นหรือตำบล สามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เป็นอย่างดีเหมาะสมและยั่งยืนโดยยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

แผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี ได้กำหนดออกเป็น 6 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตอุตสาหกรรม พื้นที่แหล่งน้ำ เขตพื้นที่เฉพาะ และเขตพื้นที่อื่นๆ(ทุ่งหญ้า/ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ)

รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	59,142	96.32
1.1 เขตทำนา	2,353	3.83
1. เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	923	1.50
2. เขตทำนาพื้นที่ดอน	1,430	2.33
1.2 เขตปลูกพืชไร่	53,219	86.67
1. เขตปลูกข้าวโพด	307	0.50
2. เขตปลูกมันสำปะหลัง	8,887	14.47
3. เขตปลูกอ้อย	44,025	71.70
1.3 เขตปลูกไม้ผล	486	0.79
1. เขตปลูกมะม่วง	208	0.34
2. เขตไม้ผลผสม	278	0.45

ตารางที่ 6-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น	2,871	4.68
1. เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	89	0.14
2. เขตปลูกยูคาลิปตัส	33	0.05
3. เขตปลูกสัก	819	1.33
4. เขตปลูกกระถิน	1,753	2.85
5. เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม	177	0.29
1.5 เขตปศุสัตว์	213	0.35
2. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,641	2.67
3. เขตอุตสาหกรรม	78	0.13
4. เขตแหล่งน้ำ	348	0.57
5. เขตพื้นที่เฉพาะ	115	0.19
1. เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	115	0.19
6. เขตพื้นที่อื่นๆ(ทุ่งหญ้า/ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ)	80	0.13
รวม	61,404	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 59,142 ไร่ หรือร้อยละ 96.32 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 5 เขต ดังนี้

1) เขตทำนา

1.1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 923 ไร่ หรือร้อยละ 1.50 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินวัฒนา (Wa)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก และทำให้ข้าวแตกกอยาก
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และปลูกพืชผัก

ปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ย

ชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและระบายน้ำ

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว

- 3) กรมการข้าว สนับสนุนพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

1.2) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 1,430 ไร่ หรือร้อยละ 2.33 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลพบุรี (Lb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก และทำให้ข้าวแตกกอยาก
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- ด้านปัจจัยการผลิต
- โรคและแมลงศัตรูพืช

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำ ในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- การถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และปลูกพืชผัก

ปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ขุดลอกแหล่งน้ำและคลอง

ส่งน้ำ

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัดโรค

แมลงของข้าว

3) กรมการข้าว สนับสนุนพันธุ์ข้าวที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) เขตปลูกข้าวโพด มีเนื้อที่ 307 ไร่ หรือร้อยละ 0.50 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้อส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลพบุรี (Lb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มมูลค่า ลดค่าใช้จ่ายปัจจัยการผลิต เช่น ค่าปุ๋ยเคมี สารเคมีต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จะทำให้ต้นทุนต่อไร่ลดลง โดยดำเนินการ ดังนี้ บำรุงดินเป็นประจำ โดยใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีในการปรับปรุงบำรุงดิน
- ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และ

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

2.2) **เขตปลูกมันสำปะหลัง** มีเนื้อที่ 8,887 ไร่ หรือร้อยละ 14.47 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินวัฒนา (Wa) ชุดดินลพบุรี (Lb) และชุดดินตาคลี (TK)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ปัจจัยการผลิต
- โรคและแมลงศัตรูพืช
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- แรงงานภาคการเกษตร

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

- สนับสนุนการปลูกพืชไร่แบบแปลงใหญ่ ให้ตรงกับความต้องการของตลาด โดยยึดรูปแบบ

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในระบบตลาด

- ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มมูลค่า ลดค่าใช้จ่ายปัจจัยการผลิต เช่น ค่าปุ๋ยเคมี สารเคมีต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จะทำให้ต้นทุนต่อไร่ลดลง โดยดำเนินการ ดังนี้ บำรุงดินเป็นประจำ โดยใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

- ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง

- จัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นา

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูกมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

2.3) เขตปลูกอ้อย มีเนื้อที่ 44,025 ไร่ หรือร้อยละ 71.70 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินวัฒนา (Wa) ชุดดินลพบุรี (Lb) และชุดดินตาคลี (Tk)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

- เทคโนโลยีการเกษตร/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มมูลค่า ลดค่าใช้จ่ายปัจจัยการผลิต เช่น ค่าปุ๋ยเคมี สารเคมีต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จะทำให้ต้นทุนต่อไร่ลดลง โดยดำเนินการ ดังนี้ บำรุงดินเป็นประจำ โดยใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีในการปรับปรุงบำรุงดิน

- ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรองในระบบตลาด

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และ

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์อ้อยที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีใน

การผลิต

- 2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3) เขตปลูกไม้ผล

3.1) เขตปลูกมะม่วง มีเนื้อที่ 208 ไร่ หรือร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลพบุรี (Lb)

3.2) เขตปลูกไม้ผลผสม มีเนื้อที่ 278 ไร่ หรือร้อยละ 0.45 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลพบุรี (Lb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ปัจจัยการผลิต

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

- พัฒนาศักยภาพการผลิต โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เน้นการลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มคุณภาพของผลผลิต มีการผลิตไม้ผลให้ถูกต้องตามระบบ GAP

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 89 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลพบุรี (Lb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการให้ความรู้การปลูกปาล์มน้ำมัน

4.2) เขตปลูกยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ 33 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลพบุรี (Lb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา

- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

4.3) เขตปลูกสัก มีเนื้อที่ 819 ไร่ หรือร้อยละ 1.33 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลพบุรี (Lb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

4.4) เขตปลูกกระถิน มีเนื้อที่ 1,753 ไร่ หรือร้อยละ 2.85 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลพบุรี (Lb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา

- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ย

อินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตร

ผสมผสาน

4.5) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม มีเนื้อที่ 177 ไร่ หรือร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดิน

ในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลพบุรี (Lb)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

- ปัจจัยการผลิต

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา

- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

- พัฒนาองค์ความรู้ด้านชนิดไม้ที่เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก การคัดเลือกพันธุ์ไม้ตาม

หลักวิชาการ

- ส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ (ไม้ยืนต้นโตเร็ว)

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

- ประเมินความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดินต่อการปลูกไม้เศรษฐกิจแต่ละชนิด
กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน และพัฒนาองค์ความรู้ด้านชนิดไม้ที่เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก การคัดเลือกพันธุ์ไม้ตามหลักวิชาการ วิธีการปลูกและการดูแลรักษาอย่างประณีต การตัดตามวงรอบที่ถูกต้อง การตัดสายขยายระยะตามหลักวิชาการ จัดทำมาตรฐานการจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

5) **เขตปศุสัตว์** มีเนื้อที่ 213 ไร่หรือร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ สถานที่เลี้ยงปีก สถานที่เลี้ยงสุกร เป็นต้น

การจัดการที่ดินในอนาคต

1) จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีน้ำกินและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์ให้ข้อเสนอแนะวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค เป็นต้น

2) ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้รบกวนและส่งผลกระทบต่อชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด

3) ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

6.4.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 1,641 ไร่ หรือร้อยละ 2.67 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถาบันต่างๆ จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

6.4.3 เขตอุตสาหกรรม

มีเนื้อที่ 78 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม และลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 348 ไร่ หรือร้อยละ 0.57 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านการเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติ

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุกหมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

6.4.5 เขตพื้นที่เฉพาะ

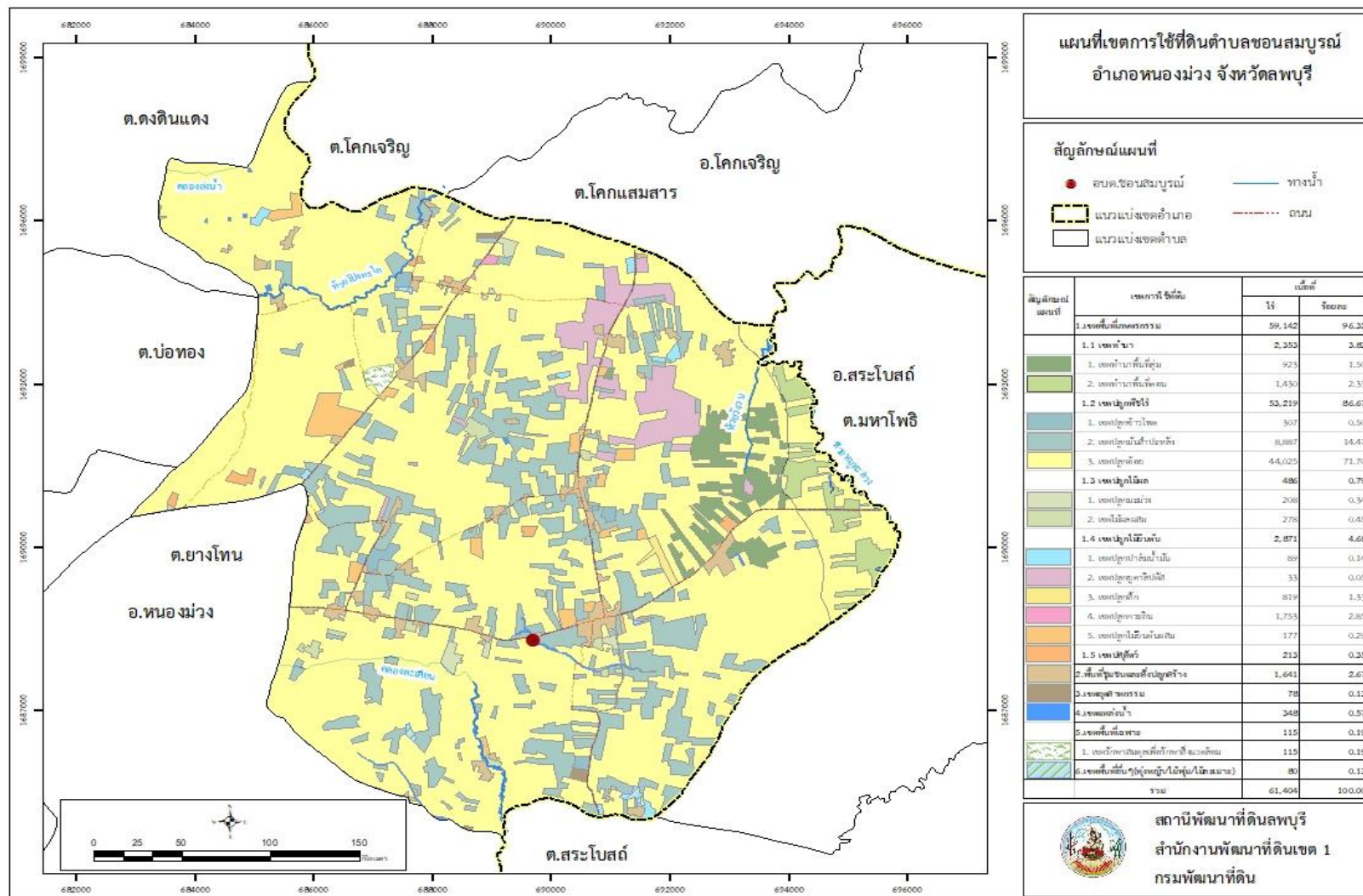
มีเนื้อที่ 115 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่เขตรักษาสมดุเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.6 เขตพื้นที่อื่นๆ(ทุ่งหญ้า/ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ)

มีเนื้อที่ 80 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่(ทุ่งหญ้า/ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ) จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2562) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
1.ข้าว		ปอเทือง				ข้าวนาปี							
2.มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง												
3.ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		ปอเทือง			ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์								
4.อ้อยโรงงาน	อ้อยโรงงาน												
5.ไม้ยืนต้น	ไม้ยืนต้น												

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

6.6 การจัดการความเสี่ยง

จากระบบการปลูกพืช (cropping pattern) ดังที่แนะนำในรูปที่ 6-2 นี้ การจัดการความเสี่ยง (Risk management) ให้แก่เกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าใจถึงผลประโยชน์ของการประชุมระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ดังนี้

กรณีที่ “เกษตรกร” ระบุว่าดินที่มีความสมบูรณ์ต่ำต้องใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมาก และมีโรคและแมลงเข้ามาทำลาย แนะนำในเกษตรกรนำดินมาวิเคราะห์เพื่อจะได้ทราบถึงธาตุอาหารในดิน หรือใช้โปรแกรมปุ๋ยรายแปลง และใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิตสำหรับโรคแมลงเข้าทำลาย ควรปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรโรคแมลง และในพื้นที่ที่ขาดน้ำ จำเป็นต้องมีแผนการก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติม

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565 และแผนล่วงหน้าปี 2566-2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่นไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

- 1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้
 - 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 1.1.5) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
 - 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้นและเขตปศุสัตว์ มีแผนงาน/โครงการ
ดังนี้

2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

2.2) การบริหารจัดการน้ำ

2.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

(ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ สำนักงาน
พาณิชย์จังหวัดลพบุรี/กรมส่งเสริมการเกษตรเกษตร)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการรักษาป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง
(กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจาก
ส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสม
และในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลพบุรี/กรมส่งเสริม
การเกษตรเกษตร)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
(GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
(กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) **เขตปศุสัตว์** มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี)

(ตารางที่ 7-2)

ปัญหาของตำบลขอนแก่นในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และ (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกันเนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดขึ้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 2,353 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 53,219 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	35,000
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 486 ไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	16,500
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,871 ไร่	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,500
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 213 ไร่	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	10,000
	1.5 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	175,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	81,200
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	12,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 2,353 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลพบุรี/กรมส่งเสริมการเกษตรเกษตร) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 53,219 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 486 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,871 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลพบุรี/กรมส่งเสริมการเกษตรเกษตร) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 213 ไร่	1. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี)

แผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลขอนแก่น อำเภอนองม่วง จังหวัดลพบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	กก.	250	250	250	250	250	1,250	8,250	8,250	8,250	8,250	8,250	41,250	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	50	50	50	50	50	250	750	750	750	750	750	3,750	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทาง การเกษตร	กลุ่ม	2	2	2	2	2	10	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง		-	-	1-	-	1	-	-	-	329,000	-	329,000	พด.
เขตนาข้าว	1.8 การรณรงค์โลกปลอดอั้ง	ไร่	1,000	700	500	500	500	3,200	350,000	245,000	175,000	175,000	175,000	1,120,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลขอนแก่น อำเภอนงนุช จังหวัดลพบุรี

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2566	2567	2568	2569	2570		2566	2567	2568	2569	2570		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	10	10	10	10	10	50	203,000	203,000	203,000	203,000	203,000	1,015,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของ ดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม,พื้นที่ แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS),
Rome.

_____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.

ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific
Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.

NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering,
and Medicine, Washington, D.C.

Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin
Heidelberg.

บทที่ 2

กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. **ข้อมูลจำนวนประชากรและครัวเรือน (ณ เดือนพฤษภาคม พ.ศ.
2564)**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. **การแบ่งส่วนการปกครอง ตำบลขอนแก่น ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล

กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. **รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลขอนแก่น ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. **หมอดินอาสาตำบลขอนแก่น ปี 2564**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2563**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2562. **สถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2533-2562)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อ
เศรษฐกิจและสังคม. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **ข้อมูล
สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดลพบุรี**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2559. **บัญชีรายชื่อสายทางที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น**. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2563. ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
ไฟล์ข้อมูล.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. ข้อมูลทรัพยากรดิน. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 5

ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิภ. 2562. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลาง. 2561. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 พ.ศ.2561-2564.
ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์จังหวัดอุดรธานี แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี (พ.ศ.2561-2564). ไฟล์ข้อมูล.

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น. 2561. ยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลขอนแก่น (พ.ศ.2561-2564). ไฟล์ข้อมูล.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาโครงการ

นางนงนุช ศรีพุ่ม

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

นางมัทธนา ชัยมหาวัน

ผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน

กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

กลุ่มสำรวจและทำแผนที่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

ผู้ดำเนินการ

สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี

1) นางรุจิราภรณ์ ปันปวง

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี

2) นายประยูร ชำนาญนา

เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน

3) นางสาวกัญธิมา เทศทอง

นักวิชาการเกษตร

4) นางสาวนันทิยา ศรีบุตรตา

เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย

